

สารนิพนธ์

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945

โดย

นายชัยวัฒน์ นวชาติเกษม

รหัสนักศึกษา 05590598

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สารนิพนธ์

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945

โดย

นายชัยวัฒน์ นวชาติเกษม

รหัสนักศึกษา 05590598

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อสารนิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945
ผู้เขียน	นายชัยวัฒน์ นวชาติเกษม
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	อาจารย์ ดร.ศิบัติ นพประเสริฐ
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ และความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่น ภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นแล้ว อีกทั้งยังศึกษาถึงผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นในประเด็นด้านผลกระทบต่อสังคม และเศรษฐกิจเป็นหลัก จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945 ผ่านรูปแบบความสัมพันธ์ และความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีมีความบาดหมางกันมาตั้งแต่จักรวรรดิญี่ปุ่นปกครองประเทศเกาหลีช่วง ค.ศ.1910-1945 ซึ่งภายหลังรัฐบาลญี่ปุ่นได้มีความพยายามในการปรับความสัมพันธ์ปกติกับประเทศเกาหลีใต้ และสามารถรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับรัฐบาลเกาหลีใต้ได้ในปี ค.ศ.1965 ผ่านการร่วมลงนามในสนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ (Treaty on Basic Relations between Japan and Republic of Korea) ความสัมพันธ์ของญี่ปุ่นและเกาหลีใต้พัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้นผ่านความร่วมมืออันแน่นแฟ้นทางด้านเศรษฐกิจ ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ถึงปัจจุบันความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศกลับไม่ปกติ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจที่ถดถอยลง การรื้อฟื้นถึงเหตุการณ์อันเลวร้ายในประวัติศาสตร์ที่ชาวญี่ปุ่นได้กระทำต่อชาวเกาหลี และการที่ต่างฝ่ายต่างดำเนินนโยบายตอบโต้ซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์ปกติ, คำว่าบาตร, ทุนนิยม, การพึ่งพาซึ่งกันและกัน, แรงงานทาส

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945” เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450112-59 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

งานวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร.ศิบตี นพประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและคำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ชัยวัฒน์ นวชาติเกษม

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.4 วิธีการศึกษาวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
1.6 นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1.1 แนวคิดด้านชาตินิยม (Nationalism)	8
2.1.2 ทฤษฎีเสรีนิยม (Liberalism).....	11
2.1.3 ทฤษฎีสัจนิยม (Realism).....	12
2.2 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น	14
2.2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสียเอกราชและการฟื้นฟูประเทศเกาหลี	14
2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่น	16
และประเทศที่ถูกญี่ปุ่นรุกราน	

2.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	19
- กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ประเด็นที่ 1	20
- กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ประเด็นที่ 2	21
- กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ประเด็นที่ 3	22
บทที่ 3 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น	23
ภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดย จักรวรรดิญี่ปุ่นแล้ว	
3.1 ผลประโยชน์แห่งชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....	23
3.2 อิทธิพลของชาตินิยมที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	25
3.3 สรุปท้ายบท.....	27
บทที่ 4 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น	28
ภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น	
4.1 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้	29
และประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ ค.ศ. 1965 ถึงปัจจุบัน	
4.2 กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้.....	32
4.2.1 สนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์	32
ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้	
4.2.2 ประชาคมเอเชียตะวันออก.....	32
4.2.3 อาเซียน+6.....	33
4.3 สรุปท้ายบท.....	35

บทที่ 5 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้.....	36
ในปัจจุบัน (ค.ศ. 2019)	
5.1 ประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างญี่ปุ่น-เกาหลี	37
สู่ผลพวงสงครามการค้าในปัจจุบัน	
5.2 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ปี ค.ศ. 2019	39
5.3 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้	43
ด้านเศรษฐกิจปี ค.ศ. 2019	
5.4 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้	46
ด้านการเมืองปี ค.ศ. 2019	
5.5 สรุปท้ายบท.....	50
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	51
6.1 สรุปผลการวิจัย	51
6.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	52
6.3 ข้อเสนอแนะของงานวิจัย	53
บรรณานุกรม.....	54
ประวัติผู้วิจัย.....	61

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	19
ตารางที่ 2 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้.....	43
ด้านเศรษฐกิจปี ค.ศ. 2019	
ตารางที่ 3 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้.....	46
ด้านการเมืองปี ค.ศ. 2019	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

อาณาจักรโซซอน หรือราชวงศ์ลีของประเทศเกาหลีสถาปนาขึ้นภายหลังจาก นายพล ลี ซอง กเย ได้ทำการยึดอำนาจในปีคริสต์ศักราช 1392 ซึ่งภายหลังจากได้สถาปนาตนขึ้นเป็นกษัตริย์และย้ายเมืองหลวงจากเมืองเกซองสู่เมืองฮันยาง หรือกรุงโซลในปัจจุบัน ชื่อของอาณาจักรโซซอนมีความหมายว่า “ดินแดนที่มีแต่ความสดชื่น หรือดินแดนที่สงบยามเช้า” โดยลักษณะเด่นของอาณาจักรโซซอนคือเป็นยุคสมัยที่เกาหลีสามารถรวมผืนแผ่นดินทั้งคาบสมุทรเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ยาวนานถึง 518 ปี (ช่วงคริสต์ศักราชที่ 1392-1910) โดยมีกษัตริย์ที่สืบทอดอำนาจตามสายพระโลหิตของราชวงศ์เป็นผู้ปกครองอาณาจักร การรวมผืนแผ่นดินไว้เป็นหนึ่งเดียวได้ยาวนานส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม จารีตประเพณีด้วยการปกครองแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มั่นคง ผนวกกับอิทธิพลของปรัชญาลัทธิขงจื้อที่เข้ามาเผยแพร่ในผืนแผ่นดินอาณาจักรโซซอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการหล่อหลอมความเป็นชาตินิยมให้กับประชาชนชาวเกาหลีอย่างเหนียวแน่น (ดำรงค์ ฐานดี [1], 2549)

สังคมสมัยอาณาจักรโซซอนมีการแบ่งชนชั้นประชากรอย่างเข้มงวด โดยยึดตามรากฐานของสังคมดั้งเดิมในช่วงปลายสมัยอาณาจักรโครยอโดยมีกษัตริย์เป็นผู้ปกครองสูงสุดและมีชนชั้นปกครองได้แก่ขุนนาง และปราชญ์เป็นชนชั้นรองลงมา สามารถจำแนกชนชั้นทางสังคมในสมัยโซซอนได้เป็น 4 ชนชั้นดังต่อไปนี้ (ดำรงค์ ฐานดี [1], 2549)

1) “ยงบัน” เป็นชนชั้นสูงประกอบไปด้วยเชื้อพระวงศ์ ราชตระกูลในราชสำนักขุนนางและแม่ทัพ มีหน้าที่ช่วยกษัตริย์ปกครองอาณาจักร โดยความหมายของยงบันแปลว่า สองชนชั้นคือ “มุมนัน” ได้แก่ นักปราชญ์ หรือขุนนาง และอีกประการคือ “มูบัน” ได้แก่ชนชั้นนักรบ ในช่วงต้นสมัยอาณาจักรโซซอน ยงบันนับว่าเป็นผู้ที่มีความร่ำรวยและมีอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจ มีทรัพย์สินหรืออสังหาริมทรัพย์

เป็นของตนเองซึ่งสามารถหาผลประโยชน์ผ่านการปล่อยเช่าได้ตามอิสระ แต่ภายหลังจากกษัตริย์เซโจ ได้มีการยึดคืนที่ดินเป็นของราชสำนักทั้งหมดทำให้รายได้ของยังบันเหลือเพียงเบียดจากราชสำนักเท่านั้น

2) “จุงอิน” เป็นชนชั้นกลางที่มีความรู้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่มากเท่ายังบัน ทำให้ไม่สามารถเข้าทำงานในราชสำนักได้ จุงอินส่วนมากมักจะมีความรู้ทักษะด้านเทคนิคการช่างและวิทยาศาสตร์เป็นหลัก จึงมักจะประกอบอาชีพเป็นข้าราชการระดับกลาง ล่ามแปลภาษา นักกฎหมาย โจรหลวง แพทย์ ในกรณีที่เป็นเพศชาย หรืออาชีพเป็นลูกจ้าง

3) “ซังมิน” เป็นประชากรสามัญชนทั่วไป ไม่มีโอกาสทางการศึกษาทำให้ซังมินมักประกอบอาชีพที่ใช้แรงงานเป็นเกษตรกรหรือทำประมงเพื่อยังชีพและค้าขาย ในยุคอาณาจักรโชซอนซังมินเป็นชนชั้นที่ถูกเอารัดเอาเปรียบเนื่องจากชาวไร่ ชาวนาต้องเสียภาษีค่าเช่าที่ดินและภาษีผลผลิตให้แก่ราชสำนัก กล่าวคือซังมินเป็นชนชั้นที่ถูกขูดรีดให้จ่ายภาษีในอัตราที่สูงซึ่งไม่สอดคล้องต่อรายได้ที่สามารถหาได้ เป็นเหตุให้หลายครั้งซังมินไม่พอใจและรวมตัวออกมาประท้วงราชสำนัก

4) “ซอนมิน” เป็นประชากรชนชั้นล่าง เป็นชนชั้นที่ต่ำสุดในสมัยอาณาจักรโชซอนจึงมักไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม เนื่องจากชนชั้นจะถูกส่งต่อผ่านทางสายเลือดของบิดามารดาทำให้ซอนมินส่วนมากจึงมีสภาพเป็นทาสรับใช้แก่เจ้านายชนชั้นสูงจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งซอนมินถูกทำให้กลายเป็นสินค้าสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนได้และหากซอนมินไร้เจ้านายก็มักจะประกอบอาชีพเป็นนางโลม คนฆ่าสัตว์ ร้างทรง หรืออาชีพที่ไร้เกียรติยศศักดิ์ศรีเป็นเหตุให้ชนชั้นที่สูงกว่าให้การดูถูกเหยียดหยาม

แม้อาณาจักรโชซอนจะสถาปนาขึ้นได้ไม่นานนักแต่ปัญหาความขัดแย้งภายในสังคมก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหาการปกครองในระบอบการเมืองตามก๊ก (Factionalism) (ดำรงค์ ฐานดี [1], 2549) การแย่งชิงราชสมบัติและตำแหน่งกษัตริย์ของราชโอรส อีกหนึ่งปัญหาประการสำคัญคือความไม่เสมอภาคจากการที่ชนชั้นล่างถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ชนชั้นสูง ทำให้ชาวโชซอนแตกแยกและไม่สามัคคีปรองดองกันเป็นเหตุให้เมื่อเกิดการรุกรานจากต่างชาติชาวโชซอนจึงไม่มีความสามารถในการรับมือและป้องกันได้

แนวคิดจักรวรรดินิยมเริ่มพัฒนาและแพร่หลายมากตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมา จักรวรรดิญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจแห่งเอเชียบูรพามีความคิดจะขยายอำนาจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากดินแดนต่าง ๆ เช่นกัน และเมื่อพิจารณาจากตำแหน่งทางภูมิศาสตร์แล้ว จึงพบว่าผืนแผ่นดินบริเวณคาบสมุทรเกาหลีจึงเป็นเป้าหมายที่จักรวรรดิญี่ปุ่นให้ความสนใจ

ต่อมาในช่วงค.ศ. 1592-1598 ท่านผู้นำโทโยโตมิ ฮิเดโยชิ ได้ทำการนำกองทัพทหารจักรวรรดิญี่ปุ่นรุกรานสู่คาบสมุทรเกาหลีถึงสองครั้ง โดยเริ่มยกกองกำลังขึ้นสู่เมืองปูซานทางตอนใต้คาบสมุทรเกาหลีสู่เมืองฮันยางที่เป็นเมืองหลวงตั้งอยู่ทางตอนเหนือ ด้วยอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นที่ทันสมัยผนวกกับกองกำลังทหารที่มีมากกว่า 150,000 นาย (ปิยดา ชลวร, 2561) ทำให้กองทัพทหารแห่งเมืองปูซานไม่สามารถต่อต้านกองกำลังกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นได้ พลทหารแห่งกองทัพเมืองปูซานถูกสังหารจำนวนมากทำให้พลทหารแห่งเมืองปูซานที่ยังเหลือรอดชีวิตอยู่ต้องยอมถอนกำลังกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นจึงเป็นผู้ได้รับชัยชนะและสามารถรุกรานเข้าสู่เมืองฮันยางได้อย่างรวดเร็ว โดยการรุกรานของอาณาจักรจักรวรรดิญี่ปุ่นสู่คาบสมุทรเกาหลีทั้งสองครั้งนี้ถูกเรียกขานว่า “การรุกรานเกาหลีของฮิเดโยชิ” หรือ “สงครามอิมจิน” (Sienna Kang, 2009)

การถูกรุกรานโดยกองทัพทหารจักรวรรดิญี่ปุ่นในคาบสมุทรเกาหลีกินระยะเวลายาวนานกว่า 6 ปีสร้างความเสียหายต่ออาณาจักรโชซอนเป็นอย่างมากในทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และประชากรสถานที่สำคัญหลายแห่ง รวมทั้งผลงานศิลปะต่างได้รับความเสียหายจากการถูกเผาทำลาย เช่น พระราชวังเคียงบก พระราชวังชางโดกและพระราชวังชางกยอน (The Chosun lldo, 2555) ประชากรและพลทหารจำนวนมากเสียชีวิตลง ผู้มีความรู้เฉพาะทางถูกจับตัวไปเป็นเชลยเพื่อพัฒนาวิทยาการความรู้แก่จักรวรรดิอาณาจักรญี่ปุ่น นาข้าว สวนและพื้นที่เกษตรกรรมเสียหาย ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในเป็นอย่างมากโดยเพราะการจัดเก็บภาษีที่เป็นรายได้เข้าสู่ราชสำนักลดลงจากเดิม 1,500,000 ถึง 1,700,000 kyōl (Sienna Kang, 2009) อนึ่งการรุกรานครั้งนี้เป็นการสะท้อนถึงความชะล่าใจ ไม่เตรียมพร้อมรับมือต่อข้าศึก ขาดแนวทางการป้องกันและต่อต้านศัตรูที่จะเข้ามารุกรานและที่สำคัญคือการขาดความสามัคคีภายในชาติ

จักรวรรดิญี่ปุ่นเรียนรู้วิทยาการและพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์จนมีศักยภาพทัดเทียมกับอาวุธยุทโธปกรณ์ของตะวันตก (Olof G. Lindin, 2002) อีกทั้งยังฝึกซ้อมทหารในกองทัพให้พร้อมต่อการรุกรานครั้งใหม่ ด้วยเหตุผลที่จักรวรรดิญี่ปุ่นก็มีได้พอใจ ต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำสงครามอิมจินมากนัก อนึ่งท่านผู้นำจักรวรรดิญี่ปุ่นได้อ้างเหตุผลว่าผู้ปกครองเกาหลีไม่ยอมปรับความสัมพันธ์ปกติกับตน ในปีคริสต์ศักราช 1875 กองกำลังทหารจักรวรรดิญี่ปุ่นจึงเริ่มนำกองเรือโจมตีท่าเรือเกาหลีและเมืองต่าง ๆ อีกทั้งยังบีบบังคับให้เปิดตลาดการค้าเป็นเมืองท่าให้กับญี่ปุ่นและชาติอื่น ๆ อีกด้วย (สำนักข่าวไทยโพสต์, 2561) ต่อมาในปีคริสต์ศักราช 1894 ญี่ปุ่นได้ทำสงครามกับราชวงศ์ชิงของจีน

ด้วยความอ่อนแอผนวกกับความบอบช้ำจากสงครามฝิ่นทำให้กองกำลังทหารของราชวงศ์ชิงไม่สามารถต้านทานกองกำลังทหารอาณานิคมจักรวรรดิญี่ปุ่นได้ การพ่ายแพ้สงคราม จีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 1 ของราชวงศ์ชิงส่งผลให้จีนจำเป็นต้องลงนามในสนธิสัญญาชิโมโนเซกิ (Treaty of Shimonoseki) ว่าด้วยการยกเกาหลีให้อยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น ต่อมาในปีคริสต์ศักราช 1910 ญี่ปุ่นได้ผนวกดินแดนเข้าร่วมกับเกาหลีอย่างเป็นทางการภายหลังจากอาณานิคมจักรวรรดิญี่ปุ่นได้ลงนามในสนธิสัญญาผนวกดินแดนญี่ปุ่น-เกาหลี (Japan-Korea Treaty of 1910) ซึ่งสนธิสัญญานี้เป็นที่ยอมรับของญี่ปุ่นฝ่ายเดียวเนื่องจากไม่มีการลงนามโดยกษัตริย์ของเกาหลี (พิพาดา ยังเจริญ, 2554)

ความบอบช้ำจากการถูกรุกราน และการสูญเสียเอกราชของประเทศเกาหลีให้แก่จักรวรรดิญี่ปุ่นในยุคสมัยโชซอน แม้เหตุการณ์ดังกล่าวจะล่วงเลยมาแล้วกว่าศตวรรษแต่ความเสียหายและความโหดร้ายทารุณที่ชาวเกาหลีถูกกระทำยังคงย้ำเตือนชาวเกาหลีจนถึงปัจจุบัน การศึกษาผลกระทบด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่ทั้งประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีต่างได้รับจากการทำสงครามและการล่าอาณานิคมจะทำให้เข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทั้งสองประเทศนี้ในอนาคต อีกทั้งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังให้ความสำคัญต่อแนวความคิด ทศนคติของประชากรชาวญี่ปุ่นและชาวเกาหลีในปัจจุบัน เพื่อจะได้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและประเทศญี่ปุ่นในบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงจากยุคจักรวรรดินิยมสู่เจ้ามหาอำนาจทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น

1.2.2 เพื่อศึกษาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น

1.2.3 เพื่อศึกษาผลกระทบกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในปัจจุบัน (ค.ศ. 2019)

1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945” ผ่านการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ ผลงานวิจัย สารนิพนธ์ อีกทั้งยังสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีช่วงระยะเวลาการศึกษาเหตุการณ์ตามลำดับดังต่อไปนี้

1.3.1 ศึกษาเหตุการณ์ระหว่างเกาหลีตกเป็นประเทศภายใต้จักรวรรดิญี่ปุ่นช่วงปีคริสต์ศักราช 1910 ถึง 1945

1.3.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นภายหลังประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้อาณานิคมจักรวรรดิญี่ปุ่น

1.3.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบัน

1.4 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบภายหลังจากอาณาจักรโซซอนถูกรุกรานโดยจักรวรรดิอาณานิคมญี่ปุ่นในยุคจักรวรรดินิยมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการและขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1.4.1 ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ

1) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศอินเทอร์เน็ต หนังสือ นโยบาย คำสั่ง หรือเอกสารจากหน่วยงานราชการ อื่น ๆ

2) ข้อมูลชั้นทุติยภูมิจากเอกสารและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยรายงานหรือบทความข่าวจากหน่วยงานเอกชนซึ่งถูกตีพิมพ์และเผยแพร่

1.4.2 วิเคราะห์ผลกระทบที่ประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีต่างได้รับจากการที่ประเทศเกาหลีตกเป็นประเทศในอาณานิคมญี่ปุ่นถึง 35 ปี

1.4.3 วิเคราะห์ข้อมูลผ่านการใช้กรอบแนวความคิด

1) แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests)

2) แนวคิดสัญลักษณ์นิยม (Ethno-Symbolism)

3) ทฤษฎีเสรีนิยม (Liberalism)

4) ทฤษฎีสัจนิยม (Realism)

1.4.4 ประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบสารนิพนธ์

1.4.5 สรุปการวิจัย และอภิปรายผล

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1.5.1 ได้รับความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลี

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 การปกครองในระบอบการเมืองตามก๊ก (Factionalism) เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับสังคมนิยมหรือลัทธิชาตินิยมทั่วโลก หมายถึง การรวมกลุ่มของขุนนาง ทหารหรือบุคคลที่ใกล้ชิดกับกษัตริย์ผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง โดยมีทัศนคติหรืออุดมคติร่วมกันซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่มย่อยโดยในแต่ละกลุ่มจะมีการแบ่งอำนาจและหน้าที่ตามความเห็นชอบ หากกลุ่มใดได้รับอำนาจขึ้นเป็นกษัตริย์ก็จะทำลายฝ่ายตรงข้ามด้วยการสังหารหรือเนรเทศให้ออกไปจากเมืองหลวงเพื่อป้องกันการประทุษร้ายต่อกษัตริย์และคณะขุนนางหรือทหารชนชั้นปกครองที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่อยู่ ณ ขณะนั้น (ดำรงค์ ฐานดี, 2549)

1.6.2 การทำให้กลายเป็นสินค้า (Commodification) หรือกระบวนการทำให้เป็นสินค้า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนผ่านความสัมพันธ์ไปสู่ความสัมพันธ์เชิงพาณิชย์ เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะแบบการซื้อขายแลกเปลี่ยนโดยมีกระบวนการทำให้กลายเป็นสินค้าหลายรูปแบบ เช่น กระบวนการกล่อมเกลางานสังคม (Socialization) กรณีผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะได้รับสินสอดเพื่อแลกกับการอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน เลี้ยงดูลูก ทำอาหาร จากที่กล่าวด้านต้นเป็นรูปแบบระบบทุนนิยมที่ได้ผันเปลี่ยนระบบการซื้อขายแลกเปลี่ยนเพื่อแลกกับแรงงาน (ทราบดีพิศ ธีระเดชพงศ์, 2553) ในระบบสังคมก่อนหน้าทุนนิยมจะมีสิ่งของบางอย่างที่เป็นสินค้าและมีสิ่งของหลายอย่างเช่นกันที่ไม่สามารถเป็นสินค้าได้ เช่น พระพุทธรูป ความรัก เกียรติยศ แต่ในระบบทุนนิยมจะมีกระบวนการแปลงทุกสิ่งทุกอย่างให้กลายเป็นสินค้าเริ่มตั้งแต่สิ่งที่มาร์กซ์ให้ความสนใจมากที่สุดคือ แรงงานของมนุษย์ที่ถูกแปลงให้กลายเป็นสินค้า แม้กระทั่งจิตวิญญาณก็สามารถถูกแปรเปลี่ยนเป็นสินค้าได้ด้วย (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551: 72)

1.6.3 kyōl หมายถึง หน่วยวัดพื้นที่ของเกาหลีโดย 1 kyōl สามารถเทียบได้ประมาณ 5 เอเคอร์ หรือประมาณ 12.65 ไร่ (Sienna Kang, 2009: 59)

1.6.4 สนธิสัญญาชิโมโนเซกิ (Treaty of Shimonoseki) หรือสนธิสัญญาหม่ากวนคือสัญญา ระหว่างประเทศฉบับแรกที่ได้จัดทำขึ้นภายหลังจากประเทศญี่ปุ่นชนะสงครามจีนญี่ปุ่น(สงครามเจ็ยอู่) โดยสัญญาฉบับนี้ได้ระบุเงื่อนไขไว้หลายประการ ได้แก่ การยกคาบสมุทรเหลียวตง เกาะไต้หวัน และ ดินแดนเฟิงหู ประเทศจีนต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามให้กับญี่ปุ่นประมาณ 200 ล้านตำลึง นอกจากนี้ ประเทศเกาหลีก็ได้รับอิสระจากจีน แต่ก็ถูกบังคับให้เปิดการค้ากับประเทศญี่ปุ่น (ยศไกร ส.ตันสกุล, 2561)

1.6.5 บัญชีขาว (Whitelist) คือบัญชีประเทศคู่ค้าสำคัญที่ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า (Preferential Trading Partners) โดยประเทศญี่ปุ่นมีประเทศใน Whitelist ทั้งหมด 27 ประเทศ โดยมีเกาหลีใต้เป็นประเทศฝั่งเอเชียประเทศเดียว ส่วนประเทศเกาหลีใต้มีประเทศใน Whitelist ทั้งหมด 29 ประเทศ เมื่อญี่ปุ่นถอดรายชื่อเกาหลีใต้ออกจาก Whitelist จึงเหลือ 26 ประเทศ และเมื่อเกาหลีใต้ ถอดญี่ปุ่นออกจาก Whitelist จึงเหลือ 28 ประเทศ (Thansettakij, 2019)

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945” มีการทบทวนแนวคิดและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 แนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวความคิดด้านชาตินิยม (Nationalism)

- ชาตินิยม (Nationalism)
- แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests)
- แนวคิดสัญลักษณ์นิยม (Ethno-Symbolism)

2.1.2 ทฤษฎีเสรีนิยม (Liberalism)

2.1.3 ทฤษฎีสัจนิยม (Realism)

2.2 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น

2.2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสียเอกราชและการฟื้นฟูของประเทศเกาหลี

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศที่ถูกญี่ปุ่น

รุกราน

2.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวความคิดด้านชาตินิยม (Nationalism)

ชาตินิยม (Nationalism) คือการปลุกฝังความรู้สึก “เป็นชาติ” แก่ประชาชนโดยสร้างความรู้สึกร่วมกันเพื่อให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจ เชิดชูความดีงามของชาติโดยมีสำนึกร่วมกัน ทั้งในด้านภาษา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา หรือใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ซึ่งบทบาทสำคัญ

ในกระบวนการสร้างชาตินิยมประกอบไปด้วย 1) ชาตินิยมของรัฐ (State Nationalism) คือ ชาตินิยมที่ได้รับการส่งเสริมโดยภาครัฐมีรูปแบบลักษณะจากบนลงล่าง (Top-Down) กล่าวคือชนชั้นปกครอง นักการเมือง หรือทหารเป็นผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนผลักดันสู่ประชาชน 2) ชาตินิยมของประชาชน (Popular Nationalism) คือ ชาตินิยมที่ได้รับการส่งเสริมจากกลุ่มบุคคลภายนอกภาครัฐ เช่น ปัญญาชน นักวิชาการ หรือนักเขียน เพื่อสนับสนุนให้แนวความคิดแพร่กระจายในวงกว้าง (ธเนศ ฤดีสุนันท์, 2553)

ลัทธิชาตินิยมมีต้นกำเนิดจากประเทศจักรวรรดินิยมตะวันตกเป็นอุดมการณ์ที่มีอิทธิพลอย่างมากในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศญี่ปุ่นในช่วงศตวรรษที่ 19 นับเป็นประเทศมหาอำนาจหนึ่งเดียวแห่งเอเชีย ก็ได้รับแนวคิดต่าง ๆ จากตะวันตกมาปรับใช้กับประเทศของตนเช่นกัน ได้แก่ ลัทธิจักรวรรดินิยม แนวคิดชาตินิยม ทฤษฎีคัดเลือกตามธรรมชาติของดาร์วิน แนวคิดเรื่องเชื้อชาติ รวมทั้งแนวคิดการปกครองอาณานิคมญี่ปุ่นแบบตะวันตก ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดชาตินิยมในญี่ปุ่นคือ การขยายตัวของลัทธิจักรวรรดินิยมผนวกกับทฤษฎีการคัดเลือกตามธรรมชาติของชาร์ล ดาร์วิน นักธรรมชาติวิทยาชาวอังกฤษโดยอธิบายการขยายอำนาจว่าเป็นการแสดงให้เห็นชาติที่อ่อนแอกว่าจะถูกปกครองโดยชาติที่เข้มแข็งกว่า อนึ่ง การขยายอำนาจสู่ประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรจะเป็นสร้างประโยชน์ต่อประเทศเจ้าอาณานิคมเป็นอย่างมาก ซึ่งประเทศเกาหลีตั้งอยู่ ณ จุดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศญี่ปุ่น ประเทศจีนและมองโกเลียอีกทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบที่เหมาะสมจะสามารนำมาใช้สำหรับพัฒนาประเทศญี่ปุ่นพื้นที่บริเวณนี้จึงถูกกำหนดให้เป็น “ขอบเขตความสนใจหรือผลประโยชน์” (ศิริพร ดาบเพชร, 2559)

แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests) ศาสตราจารย์ อรุณ ภาณุพงศ์ ได้อธิบายความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติประกอบด้วย 4 ประการสำคัญดังนี้ (อรุณ ภาณุพงศ์, 2530)

1) การอยู่รอดปลอดภัย คือการทำให้ชาติอยู่รอดในฐานะที่เป็นชาติเอกราช การมีเอกราชอธิปไตย การมีบูรณภาพทางอาณาเขตที่สมบูรณ์ ไม่ถูกทำลาย ไม่ถูกรุกล้ำ และไม่ถูกลดอำนาจของรัฐที่จะใช้อำนาจอธิปไตย

2) ความมั่นคงของชาติ ทั้งในทางบูรณภาพของอาณาเขต ความมั่นคงของประชาชนคือ การอยู่ดีกินดีของประชาชน รัฐบาลสามารถดำรงการปกครองของตนเองได้ ความมั่นคงในเอกลักษณ์ที่ ค่านิยมไม่ถูกรบกวนถูกทำลาย

3) ความเจริญของชาติหรือการพัฒนาประเทศ ทั้งทางวัตถุและทางอื่นที่ไม่ใช่วัตถุ

4) เกียรติภูมิของชาติ

จากผลประโยชน์แห่งชาติที่กล่าวข้างต้นตามความคิดของศาสตราจารย์ อรุณ ภาณุพงศ์ มองว่ารัฐควรจะต้องลำดับความสำคัญของ ประโยชน์นั้น ๆ ก่อนที่จะตัดสินใจเลือก แม้ว่าจะมีผลประโยชน์บางอย่างที่อาจจะขัดกันเอง และสิ่งที่ควรพิจารณาอีกประการคือ “ความเร่งด่วน” เพื่อจะสามารถลำดับความสำคัญของการดำเนินการตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (อรุณ ภาณุพงศ์, 2530) การทำสงครามอย่างต่อเนื่อง และการเสียบประมาณไปกับการพัฒนาทางด้าน กองทัพจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็มีความพยายามที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้ทัดเทียมกับเจ้ามหาอำนาจ ตะวันตก ทำให้ผู้นำญี่ปุ่นในสมัยศตวรรษที่ 18-19 เลือกใช้วิถีทางตามชาติจักรวรรดินิยมตะวันตก คือ ปกครองดินแดนที่ด้อยกว่าเพื่อความมั่นคงและอำนาจของญี่ปุ่นจนนำไปสู่การขยายอิทธิพลญี่ปุ่นสู่ดินแดน ต่าง ๆ (ศิริพร ดาบเพชร)

แนวคิดสัญลักษณ์นิยม (Ethno-Symbolism) เป็นแนวความคิดที่สนับสนุนทฤษฎี ที่ว่า “ประวัติศาสตร์สามารถเขียนขึ้นมาใหม่ได้” เพราะการสร้างประวัติศาสตร์ร่วมกันเป็นเป้าหมายหนึ่ง ที่สร้างรากฐานให้กับแนวคิดชาตินิยม ความเป็นชาตินิยมจะทำให้มีเรื่องเล่าที่เป็นตำนานและสร้างความ ทรงจำร่วมกัน และบ่อยครั้งที่เรื่องราวจะถูกเล่าต่อลักษณะปากต่อปาก (ธเนศ ฤดีสุนันท์, 2553) ดังคำอธิบายของโทนี สมิธ ที่ว่า

“สิ่งที่มอบอำนาจให้แก่ชาตินิยมคือ ตำนานเรื่องเล่า ความทรงจำ ประเพณี และสัญลักษณ์ที่เป็นมรดกตกทอดทางชาติพันธุ์ รวมไปถึงรูปแบบการดำรงชีวิตที่เคยได้รับความนิยม หรือ ค้นพบ และความได้ใหม่โดยแวดวงวิชาการชาตินิยมสมัยใหม่ ที่สร้างอัตลักษณ์ชาติขึ้นมาใหม่ในแต่ละช่วง อายุคน จากองค์ประกอบเช่น ตำนาน ความทรงจำ สัญลักษณ์ และประเพณี” (Fred Halliday, 2001 อ้างอิงใน ธเนศ ฤดีสุนันท์, 2553)

อนึ่ง ชาวญี่ปุ่นในปัจจุบันก็สนับสนุนแนวความคิดดังกล่าว เช่นมุมมองของ ชินทาโร อิชิฮาระ อดีตผู้ว่าการกรุงโตเกียวและเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงได้แสดงความเห็นต่อสงครามนานกิงว่า

“People say that the Japanese made a holocaust, but that is not true. It is a story made up by Chinese. It has tarnished the image of Japan but it is a lie”

“ผู้คนที่ต่างพูดว่า ชาวญี่ปุ่นสร้างความหายนะ แต่นั่นไม่จริงเลย มันเป็นแค่เรื่องที่แต่งขึ้นโดยชาวจีนเอง มันทำให้ภาพลักษณ์ของญี่ปุ่นหมองหม่นแต่มันคือเรื่องโกหก” (The New York Times Report, 1991)

2.1.2 ทฤษฎีเสรีนิยม (Liberalism)

เสรีนิยม (liberalism) เป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยและระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบัน(ชาวยุซัย คุ่มปัญญา, 2556) โดยทฤษฎีเสรีนิยมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่

1) เสรีนิยมคลาสสิก อדם สมิท (Adam Smith) ได้อธิบายทฤษฎีแนวคิดเสรีว่า ความมั่นคงของชาติไม่ได้เกิดจากการสะสมทองคำหรือเงินตรา เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนสินค้า แต่แท้จริงนั้นความมั่นคงของชาติมาจากการใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเปิดโอกาสให้ปัจเจกชนผลิตสินค้าและบริการ โดยสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนได้อย่างเสรี(Laissez-Faire) โดยที่รัฐบาลต้องให้อิสระในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแก่ปัจเจกชนจากแนวคิดของสมิทที่มีลักษณะเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ (Economic Liberalism) หรือรูปแบบของตลาดแข่งขันเสรี (Free Market) สอดคล้องกับสถานะสังคมโลกในปัจจุบันคือ “โลกาภิวัตน์” ทำให้รัฐบาลของประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อที่จะร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศคู่ค้าให้เจริญเติบโต อีกทั้งยังถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีผ่านการดำเนินนโยบายการทำสนธิสัญญา หรือการดำเนินข้อตกลงร่วมกัน (Adam Smith, 1776)

2) เสรีนิยมสมัยใหม่ (Modern Liberalism) เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 โดยนักทฤษฎีมีมุมมองว่าเสรีนิยมรูปแบบที่สมิทอธิบายไว้นั้นไม่สอดคล้องต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน แม้ว่าเสรีนิยมสมัยใหม่จะยังคงรักษารูปแบบเศรษฐกิจแบบแข่งขันเสรีไว้

แต่ความต่างคือเสรีนิยมสมัยใหม่ต้องการให้รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมได้อีกทั้งยังสนับสนุนสังคมสวัสดิการ (Social Welfare) กล่าวคือรัฐบาลมีหน้าที่ดูแลสวัสดิภาพทางสังคม เช่น การศึกษา แรงงานหรือหลักประกันสุขภาพให้แก่ประชาชน ดังคำอธิบายของจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) กล่าวว่า ระบบทุนนิยมที่จะดำรงรักษาการเติบโตและความมั่นคงทางเศรษฐกิจต้องเป็นทุนนิยมที่มีการจัดการหรือการควบคุม (Managed or Regulated Capitalism) (John Maynard Keynes, 1883-1946 อ้างอิงใน ชาญชัย คัมปัญญา, 2556)

ปัจจุบันทฤษฎีเสรีนิยมตามแนวคิดของสมิธได้กลับมามีบทบาทอีกครั้ง โดยมีการปรับใช้ให้สอดคล้องต่อรูปแบบโลกาภิวัตน์และทุนนิยมโลกในปัจจุบันภายใต้ชื่อทฤษฎีที่ว่า “เสรีนิยมสมัยใหม่” (Neo-Liberalism) ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างที่มุ่งเน้นความสำคัญต่อการเจริญสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างรัฐ ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศ การทำสนธิสัญญา เพื่อที่จะสร้างความร่วมมือทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคม และด้านอื่น ๆ ต่อไป (ชาญชัย คัมปัญญา, 2556)

2.1.3 ทฤษฎีสัจนิยม (Realism)

ในมุมมองทางการเมือง “**สัจนิยม**” ถูกใช้เพื่อการแข่งขันและการหาผลประโยชน์ส่วนตนซึ่งแนวความคิดทฤษฎีสัจนิยมต่างกับทฤษฎีเสรีนิยมโดยสิ้นเชิง ด้วยแนวคิดเสรีนิยมที่เน้นความร่วมมือในลักษณะรูปแบบองค์กรแต่ทฤษฎีสัจนิยมกลับวางรัฐเป็นตัวแสดงหลักในทางการเมืองระหว่างประเทศโดยมุ่งเน้นการรักษาความปลอดภัยของรัฐ การหาผลประโยชน์แห่งชาติ และการหาอำนาจเป็นหลัก (Korab-Karpowicz & Julian, 2013) ดอนเนลลี (Donnelly) มองว่า สัจนิยมคือทฤษฎีที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่ามีรูปแบบการหาผลประโยชน์เพื่อตนเองซึ่งทฤษฎีนี้ได้แนะนำให้นักวิชาการตั้งต้นไว้เป็นศูนย์กลางเพราะความเห็นแก่ตัวนั่นคือเรื่องธรรมชาติ (Donnelly, 2008) “**สัจนิยมดั้งเดิม**” (Classic Realism) ถูกแตกแขนงทฤษฎีขึ้นใหม่เป็นครั้งแรกในปีคริสต์ศักราช 1979 โดย Kenneth Waltz ได้แก่ “**สัจนิยมใหม่**” (Neo-Realism) (Sagan, 2004) โดยรูปแบบของสัจนิยมดั้งเดิมและสัจนิยมใหม่จะมีจุดเน้นในการอธิบายทฤษฎีที่แตกต่างกันออกไป

สัจนิยมใหม่กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งภายหลังจาก Kenneth N. Waltz ได้รื้อฟื้นโครงสร้างของสัจนิยมในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่และเรียกว่า “**Structural Realism**”

โดย Kenneth N. Waltz ได้อธิบายรูปแบบของสังคมนิยมในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไว้ในหนังสือ “Man, the State and War” ในปี ค.ศ. 1959 โดยอ้างอิงจากแนวความคิดของ Hollander ที่ว่า Hollander แบ่งแยกทฤษฎีของสาเหตุของความตึงเครียดทางการเมืองและสงครามออกจากกันเป็น 3 หมวดหมู่ผ่านการอธิบายโดยใช้ “ภาพ” ดังนี้ (Hollander, 2000)

ภาพที่ 1 อธิบายถึง “ความตึงเครียด” ที่สถานการณ์ดังกล่าวมักจะเกิดขึ้นโดยมีสาเหตุหลักจากผู้นำหรือตัวแสดงหลักของรัฐ

ภาพที่ 2 อธิบายถึง “ความตึงเครียด” ที่สถานการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากความต้องการภายในประเทศ (Domestic Required) ตัวอย่างที่มักจะเห็นได้บ่อยคือจักรวรรดินิยมที่ต้องการที่จะหาตลาดใหม่เพื่อที่จะมาสนับสนุนระบบเศรษฐกิจในประเทศของตน

ภาพที่ 3 อธิบายถึง “การโต้แย้ง” เป็นสิ่งที่สามารถโน้มน้าวใจได้มากที่สุด

Kenneth Waltz ยังได้อธิบายถึงการเมืองระหว่างประเทศว่า ในเวทีระดับประเทศนั้น ไม่มีหน่วยอำนาจศูนย์กลาง(รัฐ)เช่นการเมืองภายในประเทศ นั่นส่งผลให้รัฐจะต้องหาทางเอาตัวรอด ซึ่งความสามารถในการอยู่รอดได้นั้นเป็นสิ่งที่รัฐจะต้อง “แสวงหา” และการแสวงหานี้เอง ก็เป็นสิ่งที่นำไปสู่สงคราม การกระทำเช่นนี้ถูกมองว่าเป็นเพราะธรรมชาติของมนุษย์ที่ทำให้เกิดการกระทำ หรือการบังคับให้รัฐอื่นกระทำหรือตอบสนองกลับ จากสถานะที่รัฐต่างจะต้องเอาชนะ หรือหาทางเอาตัวรอดจึงนำไปสู่การที่รัฐต้องช่วยเหลือตนเอง (Self-Help) เพราะในสถานะอนาธิปไตยจะไม่มีสิ่งใดสามารถรับประกันหรือช่วยเหลือรัฐได้หากรัฐไม่ช่วยเหลือตนเอง ดังนั้นรัฐจึงมีสถานะเป็น “ผู้ถือเอาผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่”(Egoist) กล่าวคือการที่ยึดเอาตนเองเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น (Alexander Wendt, 1992)

สังคมนิยม เป็นแนวคิดทางการเมืองที่เป็นแนวความคิดนำ (Dominated Thinking) ของการเมืองระหว่างประเทศ โดยประเทศที่ยึดหลักปฏิบัติตามแนวคิดนี้จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนากองทัพทหารเพื่อป้องกันประเทศและเพื่อขยายอำนาจของตนบนความเชื่อที่ว่า วิธีรักษาความอยู่รอดได้ดีที่สุดคือการขยายอำนาจประเทศให้มากที่สุดเพื่อเสริมอำนาจรัฐทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเกียรติภูมิของชาติ กล่าวคือทฤษฎีสังคมนิยมจะให้ความสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติมากที่สุด ส่งผลให้รัฐจะต้องเตรียมพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคามทุกชนิดและพร้อมที่จะเผชิญหน้าต่อฝ่ายตรงข้ามเสมอ แน่แน่นอนว่านั่นก็เป็นดาบสองคมที่สร้างความหวาดระแวงให้กับประเทศเพื่อนบ้าน

อีกทั้งยังอาจถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติอีกด้วย ดังเช่นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย (ชาญชัย คุ่มปัญญา, 2560)

2.2 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น

ศิริพร ดาบเพชร (2559) เขียนหนังสือเรื่อง: อิทธิพลตะวันตกกับจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ซึ่งผู้เขียนได้ให้ความสำคัญต่อประเด็นอิทธิพลตะวันตกที่มีต่อการเกิดขึ้นและขยายอำนาจของจักรวรรดิญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่า การเกิดขึ้นของจักรวรรดิญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากจักรวรรดินิยมตะวันตกในด้านแนวคิด ชาตินิยม ทฤษฎีการคัดเลือกตามธรรมชาติดาร์วิน รวมถึงแนวคิดด้านเชื้อชาติ ทำให้จักรวรรดินิยม ญี่ปุ่นขยายอำนาจบนพื้นฐานแนวคิดที่ว่าชาติที่อ่อนแอกว่าย่อมต้องถูกปกครองโดยผู้ที่เหนือกว่าซึ่งชาวญี่ปุ่น ถือว่าตนมีความเหนือกว่าชาวเอเชียชาติอื่นและญี่ปุ่นมีความเจริญกว่า ญี่ปุ่นเข้าไปปกครองเพื่อนำความศิวิไลซ์ไปให้ในทำนองเดียวกับแนวคิดของจักรวรรดินิยมตะวันตกและแนวคิดภาระของคนผิวขาวที่กลายเป็นข้ออ้างหนึ่งในการขยายอำนาจของจักรวรรดินิยมตะวันตก นอกจากนี้ญี่ปุ่นขยายอิทธิพลไปยังดินแดนอื่นด้วยจุดประสงค์เดียวกับจักรวรรดินิยมตะวันตกคือเพื่อความมั่นคงปลอดภัย เพื่อเกียรติยศของชาติ เพื่อทรัพยากรที่จะใช้ในอุตสาหกรรมเพื่อหาตลาดสำหรับสินค้าญี่ปุ่นและเพื่อหาที่ตั้งถิ่นฐานของ ประชากรญี่ปุ่นที่มีจำนวนมาก

2.2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสียเอกราชและการฟื้นฟูประเทศเกาหลี

ดำรงค์ ฐานดี (2549) เขียนบทความเรื่อง: เกาหลีในยุคอาณานิคม โดยผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะรวบรวมเนื้อหาตั้งแต่ช่วงสถาปนาอาณานิคมจนถึงช่วงอาณานิคมล่มสลาย มีการอธิบายถึงความเป็นอยู่ของชาวเกาหลีในยุคอาณานิคมที่ปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยเริ่มจากการปฏิวัติทางสังคมโดยกษัตริย์เตโช โดยในยุคต้นอาณานิคมเกาหลีได้ให้ความสำคัญต่อการแบ่งชนชั้น ในยุคอาณานิคมการแบ่งชนชั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทและโครงสร้างทางสังคมของบุคคลชนชั้นนั้น ๆ ผู้เขียนได้อธิบายถึงการล่มสลายของสังคมซึ่งความไม่เท่าเทียม

กันทางสังคมนี้เองเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายใน อีกประการหนึ่งการรุกรานจากญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านก็เป็นปัจจัยที่ทำให้อาณาจักรโชซอนยิ่งตกต่ำลงจนในที่สุดก็เสียเอกราชให้แก่จักรวรรดิญี่ปุ่น

วารสารณ์ เนาวแสงศรี (2558) เขียนบทความวิจัยเรื่อง: กลุ่มชาตินิยมในเกาหลีช่วงการยึดครองของญี่ปุ่น ค.ศ. 1910-1945 การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเกาหลีในช่วงเวลาดังกล่าว อีกทั้งศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาตินิยมของเกาหลีที่ก่อตัวขึ้นขณะที่ประเทศเกาหลีกำลังถูกปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าขณะที่จักรวรรดิญี่ปุ่นปกครองเกาหลีอยู่นั้นมีความพยายามเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมโดยเป็นการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายกลืนวัฒนธรรม (Cultural Assimilation) การดำเนินนโยบายนี้เองส่งผลให้ชาวญี่ปุ่นไม่สามารถทนรับสถานการณ์ที่บีบบังคับเช่นนั้นได้จึงก่อให้เกิดกลุ่มชาตินิยมขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นเรียกร่องสิทธิและเสรีภาพแก่ประเทศของตน

วิเชียร อินทะสี (2561) อธิบายเหตุการณ์ประวัติศาสตร์เกาหลีช่วงปลายรัชสมัยโชซอน (Choson Dynasty) ไว้ในหนังสือ: เกาหลีในช่วงอลหม่าน ค.ศ. 1864-1953 โดยผู้เขียนได้อธิบายสาเหตุของการเสียเอกราชของประเทศเกาหลีซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นความขัดแย้งในการแย่งชิงอำนาจในราชสำนัก ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับชนชั้นปกครอง อีกทั้งช่วงปลายรัชสมัยโชซอนยังต้องเผชิญต่อภัยคุกคามภายใน ภัยคุกคามจากภายนอก การคุกคามจากชาติตะวันตก และการคุกคามจากประเทศเพื่อนบ้าน ความอ่อนแอของราชสำนักและการขาดความสามัคคีของประชาชนนี้เองทำให้ประเทศเกาหลีก็ตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นในท้ายที่สุด นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้อธิบายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังจากประเทศญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 ส่งผลให้ประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้จักรวรรดิญี่ปุ่นโดยมีผลกระทบที่สำคัญ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การแบ่งแยกเกาหลีและการสถาปนาเกาหลีเหนือ 2) สงครามเกาหลี

ศลิษา กาญจนวงศ์ไพศาล (2559) เขียนบทความวิจัยเรื่อง: อิทธิพลสหรัฐอเมริกาในเกาหลีใต้ ตั้งแต่ ค.ศ. 1945-1987 การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้สหรัฐอเมริกา มีอิทธิพลในเกาหลีใต้และศึกษาอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในเกาหลีใต้ตั้งแต่ ค.ศ. 1945-1987

โดยผลการศึกษาพบว่าสหรัฐอเมริกาเริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศเกาหลีตั้งแต่ยุคโซซอน โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะแสวงหาพื้นที่เพื่อขยายอำนาจและเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมือง และขยายเขตการค้าสู่ทวีปเอเชีย อีกทั้งยังพบว่าสหรัฐอเมริกาได้มีส่วนร่วมในการวางรูปแบบการปกครองให้กับประเทศเกาหลีได้คือ การปกครองรูปแบบระบอบประชาธิปไตย สหรัฐอเมริกายังให้การสนับสนุนประเทศเกาหลีได้จากผลกระทบที่ได้รับจากสงครามอีกด้วย ได้แก่ การสนับสนุนเงินทุนเพื่อพัฒนาประเทศ และการจัดตั้งกลุ่มทหารรักษาความสงบในประเทศเกาหลีใต้ นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ โดยการก่อตั้งโรงเรียนและโบสถ์ อีกทั้งยังปรับปรุงรูปแบบการศึกษาให้ผู้ชายและผู้หญิงมีความเท่าเทียมกัน

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศที่ถูกญี่ปุ่นรุกราน

ณอมาลย์ ศิริประธาน (2561) เขียนบทความวิจัย: ประวัติศาสตร์บาดแผล ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษารากเหง้าความขัดแย้งระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่นตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองถึงคริสต์ศักราชที่ 2018 ผลจากการศึกษาพบว่า ชาวเกาหลีในสมัยที่ประเทศเกาหลีตกเป็นอาณานิคมจักรวรรดิญี่ปุ่น ช่วงคริสต์ศักราช 1910 ถึง 1945 นับเป็นช่วงการปกครองแบบทรราชที่สุดในประวัติศาสตร์ของประชาชนเกาหลี การถูกกดขี่ข่มเหงทำให้ชาวเกาหลีก่อขบวนการชาตินิยมเพื่อต่อต้านการปกครองของญี่ปุ่น แต่ก็ถูกปราบปรามโดยทหารจักรวรรดิญี่ปุ่นด้วยความรุนแรง ชาวเกาหลีได้รับอิสรภาพภายหลังจากญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยทั้งสองประเทศเริ่มสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างกันอีกครั้งในคริสต์ศักราชที่ 1965 แต่กลับไม่ได้รับความเห็นชอบจากประชาชนเกาหลีทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศยังคงเปราะบางมาโดยตลอด อีกทั้งยังมีข้อพิพาทหลายประการที่ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้จนถึงปัจจุบัน เช่น ประเด็นที่สตรีชาวเกาหลีถูกบังคับให้บริการทางเพศแก่ทหารญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 และการอ้างสิทธิ์เหนือเกาะทาเกชิมา

ธเนศ ฤดีสุนันท์ (2553) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาตินิยมจีนกับญี่ปุ่น ในประเด็นสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 2 (1937-1945) โดยมีจุดประสงค์ในการศึกษาวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาตินิยมจีนกับชาตินิยมญี่ปุ่นและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างทั้งสองชาติ อันเกิดจากกรณีปัญหา “ประวัติศาสตร์” สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 2 (1937-1945) ในสามประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ปัญหาตำราประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น 2) ปัญหาการเยือนศาลเจ้ายาสุคุนิของผู้นำญี่ปุ่น

3) ปัญหา “การขอโทษ” ของญี่ปุ่นต่อจีน ในช่วงระหว่างปี1982-2009 ผ่านการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดแนวคิดชาตินิยมแบบชาติพันธุ์สัญลักษณ์นิยม (Ethno-Symbolism) และแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests) เป็นกรอบในการวิจัยโดยมีสมมติฐานว่าความขัดแย้ง จีน-ญี่ปุ่นในประเด็น “ประวัติศาสตร์” เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ของชาตินิยมระหว่างทั้งสองประเทศ อันนำไปเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาตินิยมจีนกับชาตินิยมญี่ปุ่นเป็นผลมาจากความต้องการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติโดยเฉพาะด้านเกียรติภูมิ ทำให้ทั้งสองเกิดความขัดแย้งระหว่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งขึ้น กล่าวคือทั้งสองชาตินี้ การสร้างความทรงจำร่วมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์สงครามที่แตกต่างสำหรับชาตินิยมจีนจะเน้นการตกเป็นเหยื่อของชาวจีน และการทำสงครามต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น สำหรับชาตินิยมญี่ปุ่นต้องการปรับทัศนคติต่อสงครามจีน-ญี่ปุ่นให้เป็นไปในทางบวกจึงเป็นเหตุให้ชาตินิยมทั้ง 2 ชาติ ส่งผลต่อกันและกันและเกิดการขยายตัวของกระแสชาตินิยมมากขึ้น นอกจากนี้ความขัดแย้งในผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคงที่ต่างฝ่ายต่างมองว่าการพัฒนาด้านกลาโหมของอีกฝ่ายนั้นเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของตนส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันมากขึ้น

นภดล ชาติประเสริฐ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง: ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีกับญี่ปุ่น ค.ศ. 1965-2009 ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นในช่วง ค.ศ.1965 ถึง 2009 มีการเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์ที่เผชิญหน้าและค่อนข้างตึงเครียดในช่วงทศวรรษที่ 1960 และ 1970 มาเป็นความสัมพันธ์ที่พึ่งพากันมากขึ้นนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา แม้จะเกิดความตึงเครียดขึ้นเป็นระยะก็ตาม ความขัดแย้งซึ่งเป็นผลมาจากอดีต ปัญหาพรมแดนภัยคุกคามจากมหาอำนาจและประเทศเพื่อนบ้าน การเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา การพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นในช่วงเวลาดังกล่าว

แพนดู รั๊กมาติกา (2556) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง: ผลกระทบของความตึงเครียดทางการเมืองต่อความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากความตึงเครียดทางการเมืองต่อความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1998-2012 โดยตั้งคำถามวิจัยว่าเพราะเหตุใดจำนวนของการแลกเปลี่ยนเยาวชนคนรุ่นใหม่และปริมาณการค้าขายระหว่างกันถึงเพิ่มขึ้นทั้ง ๆที่ยังมีความตึงเครียดทางการเมืองที่ยืดเยื้อ

มาเป็นเวลานาน ผลของการศึกษาค้นคว้าพบว่าเมื่อไรก็ตามที่ความตึงเครียดทางการเมืองเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมจะลดลงตามไปด้วย และเมื่อมีความแตกแยกระหว่างวัฒนธรรมเกิดขึ้นตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจก็ลดลง ในทางกลับกันสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจากผู้คนที่ทั้งสองฝ่ายต่างพร้อมใจกันตอบโต้อีกฝ่ายโดยการประท้วงตามท้องถนนและแสดงความคิดเห็นอย่างก้าวร้าวตามสื่อต่าง ๆ อีกทั้งทางรัฐบาลถูกกระตุ้นให้แสดงถึงความต้องการของผู้คนทั้งสองฝ่าย โดยได้กำหนดให้มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจต่อกันโดยการกีดกันทางการค้าและวิธีการอื่น ๆ การศึกษาค้นคว้ายังพบว่าทั้งเกาหลีและญี่ปุ่นจะต้องพัฒนาความเข้าใจระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศเพื่อที่จะรักษาคู่ค้าทางเศรษฐกิจ เนื่องจากทั้งสองประเทศเป็นคู่ค้าที่มีความสนิทสนมกัน และผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทั้งสองประเทศมีความสำคัญทางตลาดการส่งออกซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงความสัมพันธ์ที่ไม่ปกตินี้จึงได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้ว่ามีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับการวัดภูมิรัฐศาสตร์และการเข้ามามีส่วนร่วมระหว่างสองประเทศของสหรัฐอเมริกาในแง่ของกรอบทฤษฎีและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ของเกาหลีและญี่ปุ่นอยู่ในข่ายทฤษฎีสัจนิยมและทฤษฎีเสรีนิยม โดยสัจนิยมเชื่อว่าแต่ละประเทศมีความสนใจหรือจุดมุ่งหมายที่ต่างกัน ดังนั้นความขัดแย้งจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่เสรีนิยมต่างสนับสนุนการพึ่งพาทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ แม้ว่าเกาหลีและญี่ปุ่นจะมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง แต่ทั้งสองประเทศก็สามารถรักษาความสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิดและสร้างความเป็นหุ้นส่วนอย่างแนบแน่น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นอยู่ในความสัมพันธ์แบบกลืนไม่เข้าคายไม่ออกเมื่อความจำเป็นที่เพิ่มขึ้นในการที่จะต้องกระชับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อเผชิญหน้ากับความขมขื่นทางประวัติศาสตร์และความเป็นชาตินิยม

จากการสำรวจผลงานการศึกษานานาชาติผ่านการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดที่กล่าวไว้ ณ ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีผลงานการศึกษาหลายชิ้นที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีตั้งแต่ปมความขัดแย้งในช่วงปลายรัชสมัยโชซอนจนถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในยุคปัจจุบัน หากแต่ยังไม่มีผลงานการศึกษาใดที่ศึกษาถึงผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและประเทศญี่ปุ่นทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ จึงทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสนใจ ที่จะศึกษาและเลือกที่จะจัดทำรายงานวิจัยในประเด็นดังกล่าว

2.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945 มีประเด็นในการศึกษาทั้งหมด 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้แก่

ประเด็นที่ 1 ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและประเทศญี่ปุ่นภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นแล้วโดยใช้แนวคิดสังคมนิยม (Realism) แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests) และแนวคิดสัญลักษณ์นิยม (Ethno-Symbolism)

ประเด็นที่ 2 ศึกษาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีและประเทศญี่ปุ่นภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยอาณานิคมจักรวรรดิญี่ปุ่นโดยใช้แนวคิดสังคมนิยม (Realism) และเสรีนิยม (Liberalism)

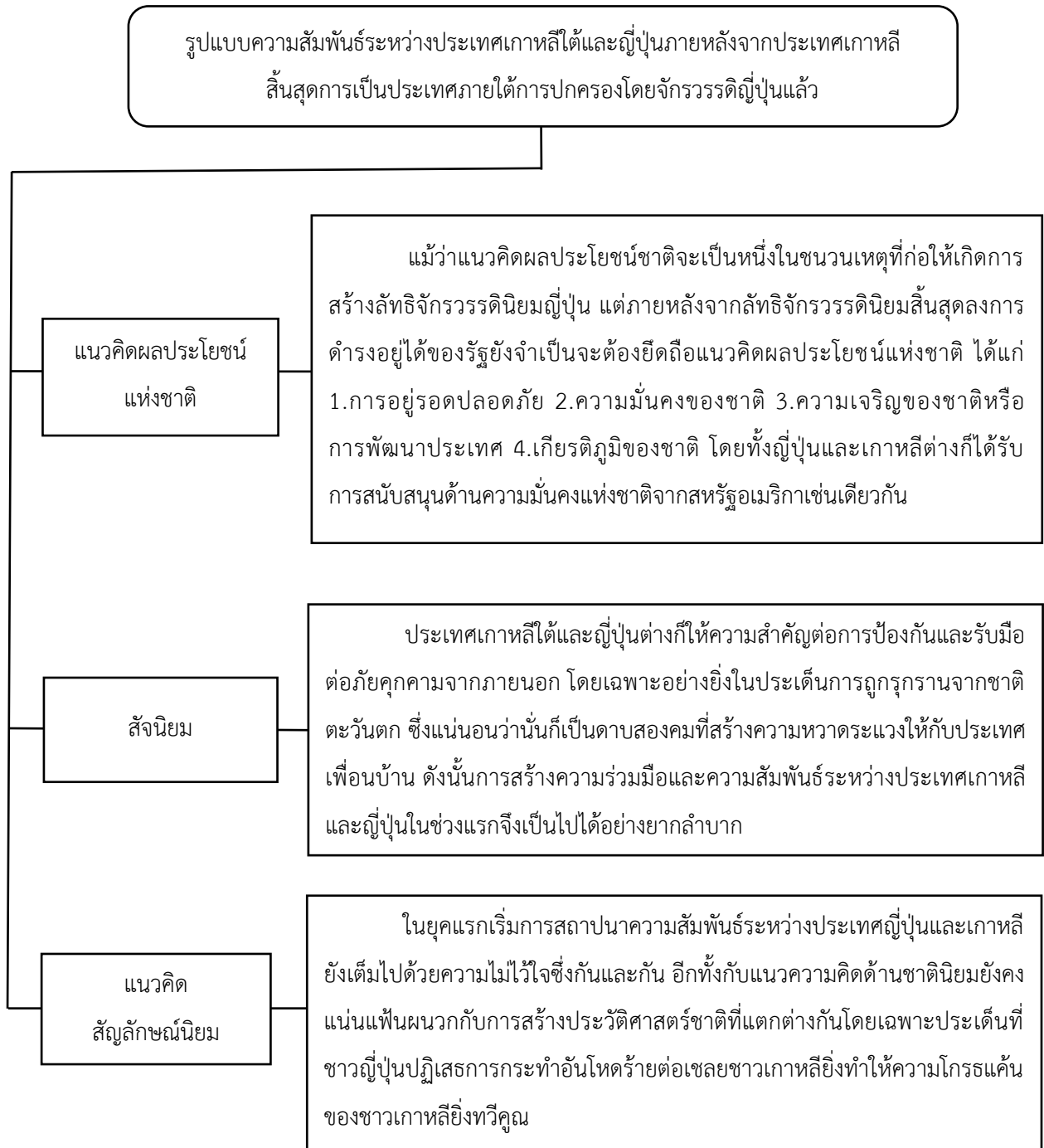
ประเด็นที่ 3 ศึกษาผลกระทบกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในปัจจุบัน (ค.ศ. 2019) โดยใช้แนวคิดเสรีนิยม (Liberalism)

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

	แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ National Interests	แนวคิดสัญลักษณ์นิยม Ethno-Symbolism	สังคมนิยม Realism	เสรีนิยม Liberalism
ประเด็นที่ 1	●	●	●	
ประเด็นที่ 2				●
ประเด็นที่ 3				●

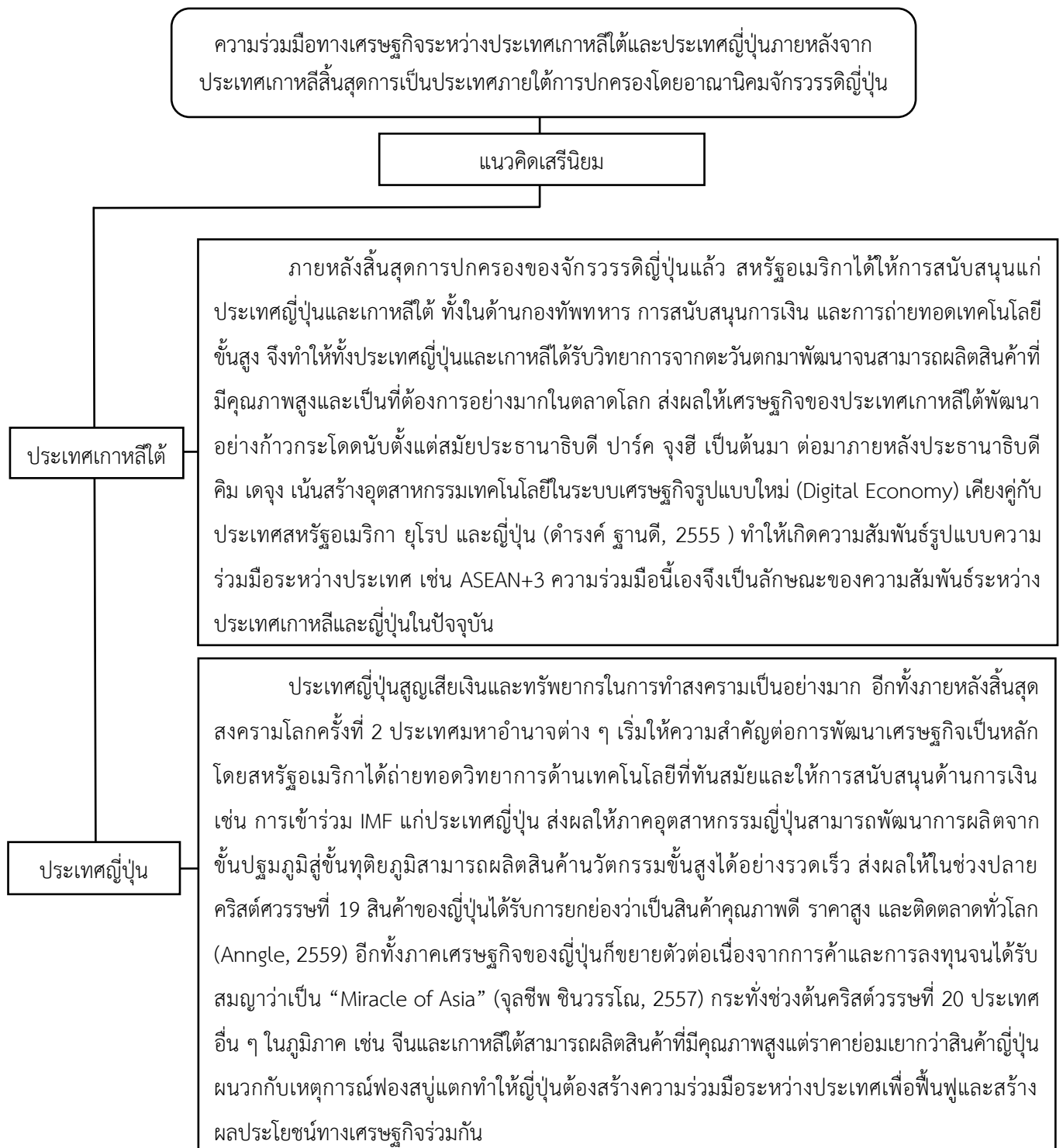
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ประเด็นที่ 1 ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นแล้ว

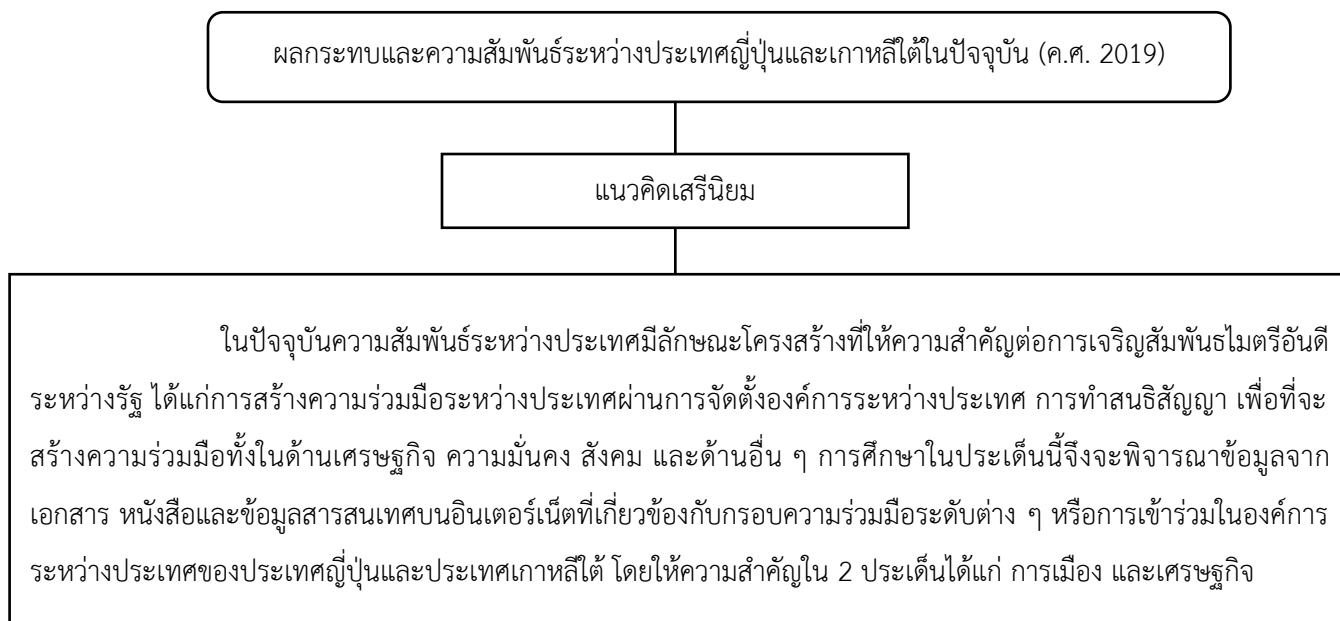
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ประเด็นที่ 2 ศึกษาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ประเด็นที่ 3 ศึกษาผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้ในปัจจุบัน
(ค.ศ. 2019)

บทที่ 3

รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นภายหลังจาก ประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นแล้ว

ในปี ค.ศ. 1945 ประเทศญี่ปุ่นเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ต่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ผลจากการชนะสงคราม โดยสหรัฐอเมริกาส่งผลให้ประเทศเกาหลีสิ้นสุดจากการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น และส่งผลให้สหภาพโซเวียตมีสิทธิพื้นที่เหนือเส้นขนานที่ 38 ส่วนพื้นที่ใต้เส้นขนานที่ 38 เป็นพื้นที่ที่รับผิดชอบโดยสหรัฐอเมริกาตามข้อตกลงที่สหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกาได้ตกลงไว้ก่อนที่ประเทศญี่ปุ่นจะแพ้สงคราม ประเทศเกาหลีจึงถูกสถาปนาอย่างเป็นทางการในช่วงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเทศได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (Democratic People's Republic of Korea: DPRK) ซึ่งผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น

3.1 ผลประโยชน์แห่งชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในช่วงแรก สาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) หรือเกาหลีใต้ยังคงมีความไม่ไว้วางใจต่อประเทศญี่ปุ่นอยู่ ซึ่งทั้งสองประเทศต่างก็บอบช้ำจากการทำสงครามที่ผ่านมา ทำให้ทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นให้ความสนใจต่อการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศก่อนเป็นอันดับแรกโดยสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ให้การสนับสนุนประการแรกด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศได้แล้ว การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวจะสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศของตนอีกด้วย ส่งผลให้ในช่วง ค.ศ. 1965 ถึง ค.ศ. 1983 ทั้งสองประเทศต่างพึ่งพาอาศัยกันในการนำเข้าและส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งแม้ว่าเกาหลีใต้จะขาดดุลการค้าเนื่องจากต้องนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นมากกว่าความสามารถในการส่งออก แต่การค้าระหว่างสองประเทศก็เอื้อประโยชน์และสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว (นภดล ชาติประเสริฐ, 2557)

ประการที่สองคือด้านความมั่นคงของชาติ สหรัฐอเมริกาได้สนับสนุนทหารบกกว่า 30,000 นาย ในคาบสมุทรเกาหลีซึ่งกินพื้นที่ถึงประเทศญี่ปุ่นด้วย ผนวกกับกองเรือที่ 7 และกองกำลังทางอากาศของสหรัฐอเมริกาในญี่ปุ่นส่งผลต่อความมั่นคงและความเสถียรภาพในเอเชียแปซิฟิกเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นจะเป็นพันธมิตรที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออก แต่ทั้งสองประเทศยังคงจำกัดระดับของความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงระหว่างกันอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเหตุดังกล่าวเกิดจากความไม่ไว้วางใจกันอันเป็นผลมาจากบาดแผลในอดีตและความขัดแย้งใหม่ที่เกิดขึ้นในภายหลัง นอกจากนี้ข้อจำกัดจากรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นมาตรา 9 และนโยบายของรัฐบาลพรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party) ที่เน้นการค้าและนโยบายต่างประเทศตามแนวลัทธิโยชิโตะ (Yoshida Doctrine) ก็มีส่วนอย่างสำคัญในการจำกัดบทบาททางด้านความมั่นคงของญี่ปุ่นในเอเชียตะวันออก (นภดล ชาติประเสริฐ, 2557)

แม้ว่าทั้งสองประเทศมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน และพึ่งพิงกันในด้านความมั่นคง แต่ตลอดช่วงเวลาประมาณสองทศวรรษดังกล่าว ความขัดแย้งทางด้านการเมืองและสังคมระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นก็ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง หลายครั้งมีสาเหตุมาจากนโยบายของเกาหลีใต้และหลายครั้งเกิดจากนโยบายของญี่ปุ่นซึ่งในบางครั้งก็กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศอย่างรุนแรง

ประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นมีการติดต่ออย่างเป็นทางการอีกครั้งช่วงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1965 โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับความสัมพันธ์ปกติและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันผ่านการร่วมลงนามในสนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ (Treaty on Basic Relations between Japan and Republic of Korea) เพื่อให้ทั้งสองประเทศปรับความสัมพันธ์ให้คืนสู่สภาวะปกติ และร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างที่ประเทศญี่ปุ่นปกครองประเทศเกาหลีตามที่ระบุไว้ในสนธิสัญญา (Agreement on the settlement of Problem concerning Property and Claims and on Economic Co-operation between Japan and the Republic of Korea) มีเนื้อหากำหนดให้ประเทศญี่ปุ่นมอบเงินช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแบบให้เปล่าแก่ประเทศเกาหลีใต้เป็นจำนวน 300 ล้านเหรียญสหรัฐ และให้ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจผ่านรูปแบบเงินกู้สูงสุด 200 ล้านเหรียญสหรัฐ นอกจากนี้รัฐบาลเกาหลียังเรียกร้องให้ประเทศญี่ปุ่นจ่ายเงินค่าแรงงานแก่ผู้ที่ถูกเกณฑ์มาใช้แรงงาน และชดเชยค่าเสียหายจากสงครามแก่ผู้ที่ถูกเกณฑ์มาใช้แรงงาน ซึ่งรัฐบาลเกาหลีใต้ได้แบ่งเงินส่วนหนึ่ง

เพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกบังคับใช้แรงงานซึ่งเป็นความเสียหายจากความเจ็บปวดที่ได้รับทางประวัติศาสตร์ (ทะโร โคโนะ, 2562)

3.2 อิทธิพลของชาตินิยมที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ชาวเกาหลีต้องต่อสู้ป้องกันตนเองจากการรุกรานของต่างชาติมาตั้งแต่ในอดีต ประชาชนตระหนักถึงความเป็นชาตินิยมเพิ่มขึ้นในช่วงที่ตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่น จึงทำให้ชาวเกาหลีธำรงรักษาวัฒนธรรมของตนอย่างเหนียวแน่นยิ่งขึ้น ทำให้ชาวเกาหลียุคใหม่มีความภาคภูมิใจในเชื้อชาติ และชาตินิยมยังเป็นหลักให้แก่สังคมเกาหลีในช่วงของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย (ทรายแก้ว ทิพากร, 2557) ทั้งรัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลีและรัฐบาลของญี่ปุ่นต่างใช้ประโยชน์จากความเป็น “ชาตินิยม” เพื่อสร้างประโยชน์ รวมถึงสร้างความสัมพันธ์อันดี หรือความร้าวฉานได้อีกด้วย ผู้นำเกาหลีใต้ นายพล ปาร์ค จุงฮี (Park Chung Hee) ได้เน้นย้ำแนวคิดชาตินิยมให้แก่ประชาชนในยุคที่รัฐบาลมีความพยายามที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรือง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลุกเร้าประชาชนให้เกิดความภาคภูมิใจในชาติของตน เพื่อที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีให้เจริญรุ่งเรืองและลบเลือนบาดแผลในอดีต (Tharadhol, 2019) การสร้างความเป็นชาตินิยมของนายพล ปาร์ค จุงฮี นอกจากจะสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้กับเกาหลีใต้แล้วยังสร้างความสัมพันธ์อันดีทางเศรษฐกิจระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นอีกด้วย

ช่วงศตวรรษที่ 20 แนวคิดชาตินิยมกลับมามีบทบาทอย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ซึ่งปัจจัยหลักที่กระตุ้นแนวคิดชาตินิยมมักเกิดจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาล ดังกรณีที่รัฐบาลโคอิสุมิ จุนอิชิโร (Koizumi Junichiro) ได้มีการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่ยึดผลประโยชน์แห่งชาติเป็นอิสระจากสหรัฐอเมริกามากขึ้นภายหลังจากการขึ้นสู่อำนาจ และการเดินทางไปประกอบพิธีทางศาสนาที่ศาลเจ้ายาสุคุนิ (Yasukuni Shrine) บ่อยครั้ง ซึ่งตามความเชื่อของชาวญี่ปุ่นเชื่อว่าศาลเจ้ายาสุคุนิเป็นสถานที่รวมวิญญาณวีรชนที่สละชีวิตเพื่อชาติการกระทำของรัฐบาลโคอิสุมิจึงถูกมองว่าอาจเป็นการพยายามฟื้นฟูลัทธิจักรวรรดินิยมขึ้นอีกครั้ง (นภดล ชาติประเสริฐ, 2557) นอกจากนี้ยังมีประเด็นความขัดแย้งเรื่องดินแดนอธิปไตยเหนือเกาะกอกโดหรือเกาะทาเคชิมะ (ทรายแก้ว ทิพากร, 2557) รวมทั้งประเด็นด้านการศึกษาที่เนื้อหาบทเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นบิดเบือนจากบันทึกทางประวัติศาสตร์ของเกาหลี เช่น การสังหารหมู่ หรือการฆ่าข่มขืน ด้วยเหตุนี้เองชาวญี่ปุ่นยุคใหม่

จึงไม่สามารถเข้าใจถึงความโกรธแค้นของชาวเกาหลีที่มีต่อชาวญี่ปุ่น ปัจจุบันเหล่านี้ล้วนย่ำเดือนถึงบาดแผลของชาวเกาหลีใต้และปลุกเร้าความเป็นชาตินิยมต่อต้านญี่ปุ่นให้สูงขึ้น

นอกจากชาวเกาหลีใต้จะใช้ลัทธิชาตินิยมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในประเทศของตนให้เจริญรุ่งเรืองมาอย่างยาวนาน การต่อต้านหรือการคว่ำบาตรสินค้าญี่ปุ่นก็เป็นชาตินิยมรูปแบบที่ชาวเกาหลีเริ่มให้ความสนใจตั้งแต่ปี ค.ศ. 2018 อุตสาหกรรมเกาหลีใต้สามารถผลิตสินค้าที่มีประสิทธิภาพและขึ้นเป็นคู่แข่งสำคัญของญี่ปุ่นโดยเฉพาะตลาดสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ แม้ว่าเกาหลีใต้จะสามารถผลิตสินค้าประเภทไฮเทค เซมิคอนดักเตอร์ หรือสารกึ่งตัวนำได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงถึงร้อยละ 1.3 จากอัตราการโตของเศรษฐกิจร้อยละ 2.7 (อนุช อภาภิรม, 2562) แต่การนำเข้าสินค้าประเภทไฮเทค เซมิคอนดักเตอร์จากญี่ปุ่นก็ยังจำเป็น เพราะในปัจจุบันสินค้าไฮเทค อิเล็กทรอนิกส์ของเกาหลีใต้กำลังได้รับความนิยมทั่วโลกเป็นอย่างมาก

3.3 สรุปท้ายบท

จากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่นภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นแล้วพบว่า ภายหลังจากประเทศเกาหลีใต้ และญี่ปุ่นได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ (Treaty on Basic Relations between Japan and Republic of Korea) ในปี ค.ศ. 1965 ความสัมพันธ์ทางการทูตเริ่มพัฒนาไปในแนวทางที่ดีมากขึ้น ผ่านการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งจากความเสียหายของทำสงครามโลกครั้งที่ 2 และความสัมพันธ์อันเลวร้ายระหว่างเกาหลีใต้ และญี่ปุ่นในประวัติศาสตร์ ทำให้ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งสองประเทศต่างมุ่งเป้าหมายไปที่ผลประโยชน์แห่งชาติ คือการบูรณาการทางเศรษฐกิจให้มั่นคง เพื่อที่จะบูรณาการความมั่นคงในด้านอื่น ๆ ต่อไป จึงทำให้ประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ซึ่งนำไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบ “พึ่งพาซึ่งกันและกัน” (Interdependent) อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา จากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นมีความแปรปรวน โดยมีปัจจัยหลักจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลกระทำกิจกรรมของรัฐ และความสัมพันธ์ทางการทูต

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น ในช่วงแรก (ทศวรรษที่ 1960) เป็นการเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้ให้คืนสู่สภาวะปกติ ซึ่งต่างก็ยังคงมีความระแວดระวังกันอยู่บ้าง อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้ และญี่ปุ่นในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ก็เริ่มพัฒนาไปในแนวทางที่ดียิ่งขึ้นจากการพึ่งพิงอิงอาศัยกันทางเศรษฐกิจ แต่ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศก็เริ่มมีความแปรปรวนในช่วงศตวรรษที่ 21 จากการดำเนินนโยบายของภาครัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางการทูต และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจให้แย่งลง

บทที่ 4

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น ภายหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น

ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในปัจจุบันเป็นผลมาจากการยุติความขัดแย้ง และหันมาร่วมมือ ช่วยเหลือ และแข่งขันกันทางด้านเศรษฐกิจ ผนวกกับการดำเนินแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติอย่างมุ่งมั่น ซึ่งแม้ว่าประเทศญี่ปุ่นจะเป็นฝ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ก็สามารถพัฒนาเศรษฐกิจของตนจนกลายมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับ 2 ของโลกในศตวรรษที่ 20 อย่างรวดเร็ว ด้านประเทศเกาหลีใต้ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประธานาธิบดี ปาร์ค จุงฮี (Park Chung-Hee) ที่มีเป้าหมายเพิ่มการผลิตเพื่อการส่งออก ทำให้เกาหลีใต้ในช่วงยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดและต่อเนื่องในอัตราที่สูงถึงร้อยละ 10 อย่างไรก็ตามภายหลังจากการปรับความสัมพันธ์ปกติผ่านการลงนามในสนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ (Treaty on Basic Relations between Japan and Republic of Korea) ทั้งสองประเทศต่างก็มีความสัมพันธ์เชิงพึ่งพาอาศัยกันมาโดยตลอด ญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือเกาหลีใต้ทั้งในรูปแบบเงินกู้ การลงทุน และการส่งผ่านเทคโนโลยีขั้นสูงให้แก่เกาหลีใต้ ขณะที่เกาหลีใต้ก็เป็นตลาดหลักในการกระจายสินค้าญี่ปุ่นเช่นกัน นอกจากนี้ทั้งสองประเทศยังสร้างความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบทวิภาคี และพหุภาคี จึงทำให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นดำเนินด้วยดีเรื่อยมา ซึ่งแม้ว่าความสัมพันธ์ด้านการเมืองของทั้งสองประเทศอาจมีความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ในประวัติศาสตร์เกิดขึ้นบ้าง แต่รัฐบาลของทั้งสองประเทศต่างก็ทราบดีว่าความเปราะบางจากอดีตย่อมส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ ทำให้รัฐบาลของทั้งสองประเทศต้องร่วมกันปรับความเข้าใจและปรับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้มั่นคงและยั่งยืน (ดำรงค์ ฐานดี, 2552) (ดำรงค์ ฐานดี [2], 2549)

4.1 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ ค.ศ. 1965 ถึงปัจจุบัน

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่นริเริ่มอย่างเป็นทางการในช่วงปี ค.ศ. 1965 ภายหลังจากการลงนามในสนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ (Treaty on Basic Relations between Japan and Republic of Korea) และ Agreement on the settlement of Problem concerning Property and Claims and on Economic Co-operation between Japan and the Republic of Korea ซึ่งญี่ปุ่นได้ดำเนินการชดเชยค่าความเสียหายจากการยึดครองดินแดนเกาหลีระหว่างปี ค.ศ. 1910 ถึง ค.ศ. 1945 รวมเป็นระยะเวลา 35 ปีในประเด็นการเกณฑ์แรงงานชาวเกาหลีไปใช้แรงงานทาส และการล่วงละเมิดทางเพศสตรีเกาหลี การลงนามนี้มีจุดประสงค์เพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ ปรับความสัมพันธ์ปกติและร่วมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้ขึ้นใหม่ผ่านการมอบเงินช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแบบให้เปล่าเป็นจำนวนเงิน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในรูปแบบเงินกู้เป็นจำนวนเงิน 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ทะโร โคโนะ, 2562) การอำนวยความสะดวกดังกล่าวเป็นผลดีต่อเกาหลีใต้ในขณะนั้นเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกาหลีใต้กำลังเผชิญต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีปัญหาหลายประการ เช่น รายได้เฉลี่ยของประชาชนที่ได้รับเพียง 80 เหรียญสหรัฐ มีอัตราว่างงานร้อยละ 11.7 มีอัตราเงินเฟ้อสูงถึงร้อยละ 10.5 ขาดดุลการค้า และขาดเงินทุน ขณะที่นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประธานาธิบดี ปาร์ค จุงฮี ก็ต้องขับเคลื่อนด้วย ดังกล่าวจึงทำให้ประธานาธิบดี ปาร์ค จุงฮี มองว่าการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับญี่ปุ่นเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (ไชยวัฒน์ คำชู, 2549)

การฟื้นฟูความสัมพันธ์ในปี 1965 สร้างเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวให้กับทั้งสองประเทศเป็นอย่างมาก ประเทศเกาหลีใต้ได้รับวิทยาการด้านเทคโนโลยีจากการเข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรม และจากการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าจากญี่ปุ่น ส่วนประเทศญี่ปุ่นก็ได้รับผลประโยชน์จากการค้าสินค้าเนื่องจากประเทศเกาหลีใต้เป็นตลาดใหญ่ มีกำลังซื้อสูง และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแม้ว่าต่างฝ่ายต่างมีความต้องการกระจายสินค้าของตน แต่เนื่องจากสินค้าญี่ปุ่นมีคุณภาพดีและราคาถูก ทำให้เกาหลีใต้จำเป็นต้องนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นมากกว่า จนขาดดุลทางการค้า

อย่างไรก็ตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวก็เอื้อผลประโยชน์ให้กับทั้งสองประเทศอย่างมหาศาลในช่วงทศวรรษที่ 1970-1980 (ไชยวัฒน์ คำชู, 2549)

ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เริ่มเกิดความผันผวนมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจาก “ตลาดแข่งขันสมบูรณ์” ที่สหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับสินค้าญี่ปุ่น แต่ราคาย่อมเยากว่า ส่งผลให้ความต้องการสินค้าจากอเมริกาและจีนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นบริษัทผลิตสินค้าของญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องปรับตัวภาคอุตสาหกรรม และการลงทุนของญี่ปุ่นในเกาหลีใต้เริ่มลดลง และย้ายฐานการลงทุนสู่ประเทศอื่นเพื่อควบคุมต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง อีกหนึ่งปัจจัยที่สร้างความผันผวนทางเศรษฐกิจคือ “วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งปี ค.ศ. 1997” จากอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษ 1950-1980 อยู่ในอัตราที่สูงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องก็ลดลงเหลือร้อยละ 0-2 ต่อปี ส่วนอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ก็ชะลอตัวเหลือเพียงร้อยละ 3-4 ต่อปีเช่นกัน ท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ แนวคิดด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบพหุภาคีได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มก่อตั้งองค์การ และสร้างความร่วมมือแบบพหุภาคีกันในด้านเศรษฐกิจ เช่น ประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียง (East Asian Community: EAc) (ไชยวัฒน์ คำชู, 2549; นภดลชาติประเสริฐ, 2557)

ความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ดำเนินต่อเนื่องเรื่อยมาตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ถึงศตวรรษที่ 21 ที่เด่นชัดคือความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศด้วยนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมหนักของประธานาธิบดี ปาร์ค จุงฮี ทำให้เกาหลีใต้ต้องการเงินทุนและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นเองก็ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจแห่งหนึ่งของเอเชียแปซิฟิก เนื่องจากสามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสินค้าจากอุตสาหกรรมหนักเพื่อส่งออกสู่ตลาดโลกได้อย่างมีศักยภาพ ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ของประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้จึงมีรูปแบบเป็น “โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน” (Interdependent) องค์ประกอบสำคัญที่เสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจคือ “ความสัมพันธ์ทางการทูต” ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 รัฐบาลญี่ปุ่นและเกาหลีใต้มีความพยายามที่จะเสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรีอันดีระหว่างประเทศผ่านกิจกรรมของภาครัฐและเอกชน เช่น การลงทุนระหว่าง-

ประเทศ การร่วมกันเป็นเจ้าของจัดการแข่งขันฟุตบอลโลกในปี ค.ศ. 2002 และการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำรัฐบาลเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และจีน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามโครงสร้างเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบันเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ด้วยรูปแบบตลาดแข่งขันเสรีที่มีการแข่งขันสูงทำให้ทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นต่างต้องปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีศักยภาพ และสอดคล้องต่อรูปแบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าภายหลังวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ค.ศ. 1997 รัฐบาลของแต่ละประเทศต่างปรับตัวให้ทันต่อรูปแบบเศรษฐกิจและความต้องการของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลเกาหลีใต้หันมาให้ความสนใจต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมบันเทิง ได้แก่ เพลง ซีรีส์ และภาพยนตร์ โดยที่รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ใช้อุตสาหกรรมบันเทิงเป็นสื่อในการนำเสนอการท่องเที่ยว สินค้า และบริการของเกาหลีใต้ให้เป็นที่รู้จักทั่วโลก ซึ่งเป็นนโยบายที่ประสบความสำเร็จ และสร้างรายได้ให้กับเกาหลีใต้อย่างมหาศาล ขณะที่รัฐบาลญี่ปุ่นก็ต้องปรับตัวจากตลาดแข่งขันเสรีที่อุตสาหกรรมเงินและเกาหลีใต้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงแต่ราคาถูกลงกว่า ส่งผลให้ความนิยมสินค้าญี่ปุ่นลดลง รัฐบาลญี่ปุ่นจึงมุ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเทคโนโลยีทั้งในอุตสาหกรรมหนักเน้นที่อุตสาหกรรมยานยนต์ และอุตสาหกรรมเบา ได้แก่ การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และสินค้าอุปโภค

ในโลกทุนนิยมการแข่งขันคือสิ่งที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แต่การพึ่งพาซึ่งกันและกันจะช่วยให้สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งรัฐบาลเกาหลีใต้และรัฐบาลญี่ปุ่นต่างต้องการรายได้เพื่อนำมาพัฒนาประเทศ ดังนั้นในศตวรรษที่ 21 ความร่วมมือรูปแบบองค์การระหว่างประเทศจึงเป็นสิ่งที่ทุกประเทศต่างให้ความสนใจในปัจจุบัน เพราะนอกจากเสริมสร้างความเสถียรภาพทางเศรษฐกิจแล้ว ก็ยังสร้างเสริมความมั่นคงของประเทศ ซึ่งนำไปสู่การบูรณาการด้านอื่น ๆ ให้มั่นคงด้วย

4.2 กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้

4.2.1 สนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ (Treaty on Basic Relations between Japan and Republic of Korea) ปี ค.ศ. 1965

สนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เป็นความร่วมมือ แรกระหว่างเกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยรัฐบาลญี่ปุ่นมีความพยายาม ในการสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับเกาหลีใต้มาตลอด 14 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1950 ถึง 1964 ซึ่งท้ายที่สุด รัฐบาลเกาหลีใต้ก็ได้ร่วมลงนามกับรัฐบาลญี่ปุ่นใน Agreement on the settlement of Problem concerning Property and Claims and on Economic Co-operation between Japan and the Republic of Korea โดยรัฐบาลเกาหลีมีข้อกำหนดให้ญี่ปุ่นมอบเงินสนับสนุนด้านเศรษฐกิจแก่สาธารณรัฐ เกาหลีเป็นจำนวน 300 ล้านเหรียญสหรัฐ รวมทั้งให้ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในรูปแบบเงินกู้อีกจำนวน 200 ล้านเหรียญสหรัฐ นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้ประเทศญี่ปุ่นชดเชยค่าเสียหายจากสงคราม และชดเชย แก่เชลยชาวเกาหลีที่ถูกใช้แรงงานทาสให้กับบริษัทญี่ปุ่นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นก็ เห็นชอบต่อข้อกำหนดดังกล่าว (ทะโร โคโนะ, 2556) หนึ่งในเหตุปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลปาร์ค จุงฮี เรียกร้อง ค่าเสียหายจำนวนมากจากญี่ปุ่นเป็นเพราะต้องการเงินทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจเกาหลีใต้ตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจแห่งชาติซึ่งนอกจากรัฐบาลญี่ปุ่นจะช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจเกาหลีใต้เจริญเติบโตแล้ว ประเทศญี่ปุ่นก็ยังได้รับผลประโยชน์จากการค้าการลงทุนกับเกาหลีใต้เช่นกัน เนื่องจากประเทศเกาหลีใต้ ต้องนำเข้าเทคโนโลยีที่ทันสมัยจำนวนมาก เพื่อใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ ซึ่งประเทศญี่ปุ่นสามารถผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีศักยภาพ (นภดลชาติประเสริฐ, 2557) และต้องการรายได้จากการส่งออกเพื่อนำมาพัฒนาประเทศเช่นกัน ทำให้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นเป็นประเทศ คู่ค้าที่ดีมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา

4.2.2 ประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asia Community: EAc)

ประชาคมเอเชียตะวันออก (EAc) คือกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยมีปัญหาาร่วมกันคือวิกฤตเศรษฐกิจ และปัจจัยความมั่นคงใหม่ จึงทำให้ผู้นำรัฐบาลจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ได้ร่วมประชุมอย่างไม่เป็นทางการครั้งแรกในปี 1997 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยเรียกการประชุมครั้งนี้ว่า “การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน+3” ซึ่งการประชุม

สุดยอดผู้นำอาเซียน+3 นำไปสู่การจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asia Community : EAC) ในปี 1999 นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภูมิภาคตะวันออกให้สามารถก้าวไปข้างหน้าได้ (ศูนย์วิจัยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์, ม.ป.ป.)

ประชาคมเอเชียตะวันออก (EAC) มีพัฒนาการด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญหลายประการ ที่เด่นชัดคือความร่วมมือด้านการเงินภายใต้มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative: CMI) ซึ่งมีพัฒนาการจากการจัดตั้งมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMI Multilateralization: CMIM) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก การจัดตั้งสำนักงานวิจัยเศรษฐกิจมหภาคอาเซียน+3 (ASEAN+3 Macroeconomic Research Office: AMRO) เพื่อวิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออก รวมทั้งให้การสนับสนุนต่อมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMIM) การจัดตั้งหน่วยงานค้ำประกันสินเชื่อ และการลงทุน (Credit Guarantee and Investment Facility: CGIF) คือการจัดตั้งกองทุนที่อยู่ใต้การดูแลของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) และจัดตั้งกองทุนความร่วมมืออาเซียน+3 (ASEAN+3 Cooperation Fund: APTCF) เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ในกรอบอาเซียน+3 (ศูนย์วิจัยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์, ม.ป.ป.)

4.2.3 อาเซียน+6 (ASEAN+6)

ภายหลังจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ได้รวมกลุ่มเป็นสมาชิกอาเซียน+3 ได้สำเร็จแล้ว ความร่วมมืออาเซียน+3 ก็ขยายวงกว้างมากขึ้นผ่านการจัดตั้งอาเซียน+6 ในปี 2009 โดยมีประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นมา 3 ประเทศได้แก่ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ซึ่งการริเริ่มจัดตั้งกลุ่มอาเซียน+6 เกิดขึ้นระหว่างการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (AEM-METI) และอาเซียน+3 (AEM+3) เดือนสิงหาคม 2006 โดยรัฐบาลญี่ปุ่นได้ผลักดันให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญภาควิชาการของกลุ่มประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit- EAS) ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย ทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างเต็มรูปแบบในเอเชียตะวันออก Comprehensive Economic Partnership in East Asia (CEPEA) เพื่อเป็นการเปิดการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน+6นอกจากนี้การรวมกลุ่มอาเซียน+6 ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มในการลงทุน และการทำการค้าให้มีศักยภาพ

สามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ เช่น สหภาพยุโรป ผ่านการจัดตั้งประชาคมอาเซียนขึ้น ผนวกกับการรวมกำลังของแต่ละกลุ่มการค้าได้แก่ อาเซียน+3 อาเซียน+6 และกลุ่มอื่น ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้กลุ่มประเทศอาเซียนสามารถดำเนินเศรษฐกิจได้อย่างมั่นคงยิ่งขึ้น ผลการรายงานการศึกษาโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญประจำปี ค.ศ. 2008 และค.ศ. 2009 พบว่าการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศอาเซียน+6 (CEPEA) จะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.11 หรือหากวัดเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียนแล้วค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.83% นอกจากนี้ อาเซียน +6 จะช่วยปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศสมาชิก ดังนี้ (แหล่งความรู้ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง, 2556)

1. ขยายอุปสงค์ภายในภูมิภาค (Domestic demand within the region)
2. เพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเน้นความชำนาญในการผลิตสินค้าของแต่ละประเทศ (Product specialization)
3. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้มีการเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศสมาชิกโดยเฉพาะในด้านการขนส่ง Logistics ซึ่งการพัฒนาเหล่านี้จะนำไปสู่การลดช่องว่างของระดับการพัฒนาในแต่ละประเทศสมาชิก รวมถึงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา ความร่วมมือทางตรงในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ลดลง เช่น การย้ายถิ่นฐานการผลิตสินค้าญี่ปุ่นจากเกาหลีใต้สู่ประเทศที่มีค่าแรงต่ำกว่า เกาหลีใต้ลดปริมาณการสั่งซื้อสินค้าเพื่อการผลิตจากญี่ปุ่นลงและเปลี่ยนไปสั่งจากแหล่งที่ให้ราคาถูกลงกว่าเช่นสินค้าจากประเทศจีน ซึ่งมีสาเหตุหลักคือการแข่งขันในตลาดเสรีที่เข้มข้นมากขึ้น โดยเฉพาะอิทธิพลสินค้าจากประเทศจีนที่มีราคาถูกลงและคุณภาพดี ดังนั้นการสร้างกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศอื่น ๆ เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ และสร้างผลประโยชน์ร่วมกันจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และประเทศสมาชิก รูปแบบความร่วมมือระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมาจึงเปลี่ยนแปลงจากความร่วมมือแบบทวิภาคีสู่ความร่วมมือแบบพหุภาคี ซึ่งมีพัฒนาการด้านความร่วมมืออย่างต่อเนื่องดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ได้แก่ ประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาเซียน+3 และอาเซียน+6 เป็นต้น

4.3 สรุปท้ายบท

จากการศึกษาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่นภายหลัง จากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นพบว่า ความร่วมมือทาง เศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่นเกิดขึ้นภายหลังการฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูต ผ่านการร่วมลงนามในสนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความช่วยเหลือทางการเงินจากประเทศญี่ปุ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภายหลัง สงครามโลกครั้งที่ 2 เศรษฐกิจของเกาหลีใต้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า และบริการระหว่างสองประเทศจะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแล้ว ก็ยังสร้างความสัมพันธ์ ทางการทูตอันดีด้วย จะเห็นได้ว่าในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ถึงต้นศตวรรษที่ 21 ประเทศเกาหลีใต้และ ญี่ปุ่นมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งนำไปสู่การร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอล โลกในปี ค.ศ. 2002 การร่วมประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำรัฐบาลเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และจีน รวมทั้งการร่วมลง นามในองค์การระหว่างประเทศเช่น ประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียง(EAc) อาเซียน+3 และอาเซียน+6 เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่นมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจในรูปแบบ “การพึ่งพาซึ่งกันและกัน” (Interdependent) กล่าวคือ ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์จากซึ่งกันและกัน นอกจากนี้รัฐบาลเกาหลีใต้และรัฐบาลญี่ปุ่นยังร่วมลง นามในองค์การระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศให้มั่นคงและ แสดงถึงความร่วมมือที่แน่นแฟ้น ซึ่งความสัมพันธ์อันดีทางด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ ความสัมพันธ์และความร่วมมือในด้านอื่น ๆต่อไป

บทที่ 5

ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในปัจจุบัน (ค.ศ. 2019)

ความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นดำเนินต่อเนื่องมาตั้งแต่ทั้งสองประเทศได้ลงนามในสนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ (Treaty on Basic Relations between Japan and Republic of Korea) แม้ว่าปัจจุบันนี้ทั้งสองประเทศจะสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ดียิ่งขึ้นได้ ผ่านการเป็นสมาชิกองค์การนาซาติ หรือการเป็นคู่ค้าที่สำคัญ แต่ปมความขัดแย้งจากการที่ประชาชนชาวเกาหลีถูกกดขี่ข่มเหงโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นระหว่าง ค.ศ. 1910 ถึง ค.ศ. 1945 ยังคงเป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึงและถูกเรียกร้องความยุติธรรมอย่างไม่มีวันสิ้นสุด ซึ่งสร้างผลกระทบทั้งด้านความมั่นคงทางการเมืองและความเสถียรภาพทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ความเป็น “ชาตินิยม” ของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นถูกปลุกเร้าขึ้นอีกครั้งหลังจากสมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ แห่งญี่ปุ่นจะสละราชบัลลังก์ในปี ค.ศ. 2019 พระองค์ได้กล่าวแสดงความเสียใจกับสิ่งที่ญี่ปุ่นได้กระทำลงไปในสงคราม ณ หอประชุมโบคูกัน โดยพระองค์ได้กล่าวไว้ดังนี้ (สำนักข่าว Workpoint News, 2019)

“ภาพสะท้อนในอดีตของเรา ได้ย้ำเตือนเราเสมอว่านี่เป็นเหตุการณ์ที่น่าเศร้าเสียใจมากเพียงใด และข้าพเจ้าหวังอย่างที่สุดว่า ความโหดร้ายของสงครามจะไม่เกิดขึ้นอีกครั้ง”

อีกทั้งสมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะยังได้กล่าวคำเสียใจโดยตรงต่อประธานาธิบดีเกาหลีใต้ถึงสองครั้ง และกล่าวแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอีกสองครั้งด้วย ภายหลัง มุน อีซัง ประธานรัฐสภาเกาหลีใต้ได้ออกมาวิจารณ์สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะผ่านสื่อสหรัฐขลุบเบิร์กกว่า

“สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ คือลูกชายของอาชญากรสงคราม แล้วสมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะจะไม่ใช้หรือ?”

นอกจากนี้ มุน ฮีซัง ประธานรัฐสภาเกาหลีใต้ ยังเรียกร้องให้สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ ออกมากล่าวคำขอโทษอย่างเป็นทางการต่อกรณีที่ถูกผู้นำสตรีเกาหลีมาทำเป็นทาสบำเรอระหว่าง สงครามโลก ซึ่งสร้างความไม่พอใจต่อนายกรัฐมนตรี ชินโซะ อาเบะ และโฆษกรัฐบาลเป็นอย่างมาก (สำนักข่าว Workpoint News, 2019)

ต่อมาช่วงปลายปี ค.ศ. 2018 ศาลในเกาหลีใต้ออกคำสั่งให้บริษัท NIPPON STEEL, MITSUBISHI Heavy Industries และ NACHI-FUJIKOSHI CORP. จ่ายเงินชดเชยให้แก่ชายเกาหลีที่อ้างว่าถูกบริษัทดังกล่าวใช้แรงงานเป็นทาสช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 คนละประมาณ 100-150 ล้านบาท โดยเงินชดเชย จำนวน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐที่ญี่ปุ่นจ่ายให้ตามสนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ 1965 นั้นเป็นเงินที่จ่ายให้จากรัฐผู้รับ แต่คำสั่งของศาลเกาหลีในครั้งนี้เป็นการ เรียกร้องให้บริษัทชดเชยให้แก่ผู้ถูกบังคับใช้แรงงานโดยตรง ซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นมองว่าศาลเกาหลีใต้อาจตัดสิน คดีอย่างไม่เป็นธรรม (สำนักข่าว The Matter, 2019)

จากข้อพิพาททั้งสองประเด็นที่กล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลี และญี่ปุ่นเรื่อยมาถึงปี ค.ศ. 2019 ซึ่งประเด็นความขัดแย้งในครั้งนี้มีผลกระทบต่อความมั่นคงทาง การเมืองและเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกสนใจและเลือกที่จะศึกษาเฉพาะประเด็นความมั่นคง ทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างทั้งสองประเทศเท่านั้น

5.1 ประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างญี่ปุ่น-เกาหลี คู่ผลพวงสงครามการค้าในปัจจุบัน

ตั้งแต่คริสต์ศักราช 1910 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่จักรวรรดิญี่ปุ่นได้ยึดครองแผ่นดินเกาหลีได้สำเร็จ ตลอดระยะเวลา 35 ปีที่ชาวเกาหลีตกอยู่ในอำนาจของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ชาวเกาหลีจะถูกกดขี่ข่มเหง ให้อยู่ภายใต้อำนาจ และการควบคุมของจักรวรรดินิยม จึงทำให้ถูกเอารัดเอาเปรียบผลประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย สตรีชาวเกาหลีต่างถูกบังคับขืนใจให้บริการทางเพศแก่ทหารจักรวรรดินิยม ส่วนบุรุษถูกเกณฑ์ ไปใช้แรงงานในอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นที่กำลังพัฒนาการผลิตสินค้าด้วยความโหดร้ายและทารุณ แม้ว่าภายหลังแผ่นดินเกาหลีสิ้นสุดการปกครองโดยจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นแล้ว แต่ความโหดร้าย ในประวัติศาสตร์ได้สร้างความไม่ลงรอยกันให้กับทั้งสองชาติ อย่างไรก็ตามรัฐบาลญี่ปุ่นมีความพยายาม ที่จะยุติปัญหาดังกล่าว และมีความหวังที่จะสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจร่วมกับเกาหลีใต้จึงทำให้

รัฐบาลญี่ปุ่นยอมจ่ายเงินจำนวน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อชดเชยค่าเสียหายจากกรณีการบังคับฝืนใจสตรีชาวเกาหลีให้บริการทางเพศแก่ทหารจักรวรรดิ และกรณีการบังคับใช้แรงงานทาสชาวเกาหลีในโรงงานอุตสาหกรรมอย่างทารุณกรรม ตามที่รัฐบาลเกาหลีใต้ได้กำหนดไว้ ณ สนธิสัญญาพื้นฐานว่าด้วยการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ 1965 (ทะโนะ โคโนะ, 2562)

ความสัมพันธ์ของญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ดำเนินมาด้วยดีตลอด 54 ปี กระทั่งปี ค.ศ. 2019 ศาลสูงของเกาหลีใต้ได้ออกคำพิพากษาให้บริษัท NIPPON STEEL, MITSUBISHI Heavy Industries และ NACHI-FUJIKOSHI CORP. จ่ายค่าชดเชยจากการที่ญี่ปุ่นเคยบังคับใช้แรงงานเกาหลีประดุจทาส และมีการบังคับฝืนใจทางเพศในช่วงที่ญี่ปุ่นครอบครองเกาหลีในลักษณะประเทศอาณานิคมระหว่างปีค.ศ. 1910-1945 โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยได้กล่าวถึงการชดเชยค่าเสียหายในปี 1965 ว่าเป็นเรื่องระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล จึงทำให้ไม่สามารถปิดกั้นสิทธิการเรียกร้องของผู้ตกเป็นเหยื่อในการทารุณกรรมที่ชาวญี่ปุ่นทำต่อชาวเกาหลีใต้ ดังนั้นรัฐบาลญี่ปุ่นจึงขอให้ใช้แนวทางการทูตในการแก้ไขปัญหาหรือตั้งอนุญาโตตุลาการแทน ขณะที่รัฐบาลเกาหลีใต้เสนอให้บริษัทญี่ปุ่นและบริษัทเกาหลีได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายแทน ซึ่งจากการตัดสินใจของศาลเกาหลีใต้ดังกล่าว และข้อเสนอของรัฐบาลเกาหลีใต้สร้างความไม่พอใจให้กับรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก รัฐบาลญี่ปุ่นภายใต้การนำของ นายกรัฐมนตรีอาเบะ ชินโซ ซึ่งยึดอุดมการณ์ชาตินิยมมองว่าญี่ปุ่นได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่เกาหลีใต้เรียบร้อยแล้วตามข้อตกลงที่ทำขึ้นในปี 1965 รัฐบาลญี่ปุ่นภายใต้้นายกฯ อาเบะจึงได้ตอบโต้ด้วยการตัดประเทศเกาหลีใต้ออกจากรายชื่อการเป็นประเทศหุ้นส่วนทางการค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษ (Preferential Trading Partner) และมีการควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์เคมี 3 ประเภทที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมเคมีคอนดักเตอร์ที่ใช้ในการผลิตชิปและจอภาพ ซึ่งเป็นสินค้าที่บริษัทเกาหลีใต้จำหน่ายทั่วโลก นโยบายดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากทั้งนักการเมืองและประชาชนญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่ประชาชนญี่ปุ่นต่างเห็นพ้องต่อนโยบายควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์เคมี 3 ประเภทให้แก่เกาหลีใต้ และการตัดประเทศเกาหลีใต้ออกจากรายชื่อการเป็นประเทศหุ้นส่วนทางการค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษ เป็นการตอบโต้ที่แสดงถึงความโกรธแค้นต่อคำตัดสินของศาลเกาหลีใต้ และข้อเสนอจากรัฐบาล (ชยานันต์ ศุภลวงนิช, 2562; สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2562)

5.2 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ปี ค.ศ. 2019

ในปี ค.ศ. 2019 ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ยังคงตึงเครียดขึ้น เพราะนอกจากประเด็นของการใช้แรงงานทาส และใช้สตรีชาวเกาหลีใต้เป็นทาสบำเรอให้แก่ทหารญี่ปุ่นในช่วงยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ถูกรื้อฟื้นขึ้นในปี ค.ศ. 2018 จะยังคงไม่ถูกคลี่คลายลง ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2019 รัฐบาลอาเบะของญี่ปุ่นยังประกาศใช้ “มาตรการควบคุมการส่งออกลดปริมาณการส่งออกสารเคมีให้กับเกาหลีใต้ 3 ชนิด” ได้แก่ Fluorinated Polyimide, Photosensitizing Agent Resist และ Hydrogen Fluoride” การประกาศใช้มาตรการดังกล่าวถูกมองว่าเป็นการตอบโต้รัฐบาลเกาหลีใต้ เนื่องจากสารเคมีทั้ง 3 ชนิดล้วนจำเป็น ต่อกระบวนการผลิตแผงวงจรและหน้าจอโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นสินค้าเศรษฐกิจที่สำคัญของเกาหลีใต้ ซึ่งการลดจำนวนการส่งออกสารเคมีดังกล่าวไม่ได้ส่งผลเสียต่อภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของเกาหลีใต้เพียงฝ่ายเดียว แต่ยังกระทบต่อภาคเศรษฐกิจของญี่ปุ่นโดยตรงด้วย เพราะเกาหลีใต้คือตลาดใหญ่ที่สุดที่รับซื้อสารเคมีที่ผลิตจากญี่ปุ่นหากรัฐบาลควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์สารเคมี รายได้การส่งออกของญี่ปุ่นก็จะลดลงอย่างมหาศาล ทั้งนี้ประธานาธิบดี มุน แจอิน ของเกาหลีใต้ก็ไม่ได้นิ่งนอนใจต่อการกระทำของรัฐบาลญี่ปุ่น พร้อมออกแถลงการณ์ขอให้ญี่ปุ่นยกเลิกมาตรการดังกล่าว และต้องการให้รัฐบาลญี่ปุ่นดำเนินการเจรจาตกลงกันอย่างเป็นทางการ อีกทั้งยังกับส่งคณะเจรจาจำนวน 2 คนเป็นผู้แทนรัฐบาลเกาหลีใต้ไปเจรจาท่อกระทรวงเศรษฐกิจ พาณิชย์ และอุตสาหกรรม ในวันที่ 12 กรกฎาคม 2019 โดยมีเจตจำนงค์เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นยุติการใช้มาตรการควบคุมการส่งออกลดปริมาณการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้กับเกาหลีใต้ ผลการเจรจาไม่บรรลุตามเป้าหมาย รัฐบาลญี่ปุ่นยังคงยืนยันจะควบคุมปริมาณการส่งออกสารเคมีทั้ง 3 ชนิดให้กับเกาหลีใต้ต่อไป โดยอธิบายถึงเหตุผลผ่านแถลงการณ์ภายหลังจากสิ้นสุดการเจรจาว่า การเจรจาดังนี้เป็นเพียงการเจรจาในระดับคณะทำงาน และผู้แทนของเกาหลีใต้ไม่ได้เรียกร้องให้ยุติการใช้มาตรการดังกล่าว เพียงแต่ซักถามถึงเหตุผลถึงการประกาศใช้มาตรการนี้เท่านั้น นอกจากนี้ รัฐบาลญี่ปุ่นยังยืนยันความบริสุทธิ์ใจอีกว่า การแถลงการณ์ครั้งนี้เป็นความจริงทุกประการ เพราะมีการตรวจสอบบันทึกการประชุมอย่างละเอียดก่อนการแถลงการณ์แล้ว (สำนักข่าว Workpoint News, 2019)

การเจรจาระหว่างผู้แทนรัฐบาลเกาหลีใต้ และผู้แทนรัฐบาลญี่ปุ่น ที่จัดขึ้น ณ ประเทศญี่ปุ่นแสดงให้เห็นถึง “การไม่มีความจริงจังในการเจรจาของผู้แทนรัฐบาลญี่ปุ่น” สื่อเกาหลีใต้รายงานว่าผู้เจรจาญี่ปุ่นไม่สวมชุดสูทสากล ไม่มีน้ำชาต้อนรับแขก ไม่มีการจับมือทักทาย และห้องประชุมมีขนาดเล็ก

คล้ายห้องเก็บสัมภาระราวกับไม่ให้เกียรติผู้เจรจาของเกาหลีใต้ ซึ่งแม้ว่ารัฐบาลญี่ปุ่นจะให้การว่าเป็น การเจรจาระดับคณะทำงานเท่านั้น ประชาชนชาวเกาหลีใต้ต่างรู้สึกไม่พอใจต่อการกระทำดังกล่าว และมองว่าเป็นการไม่ให้เกียรติต่อผู้แทนของตน จึงร่วมกันประกาศคว่ำบาตรสินค้าและบริการของญี่ปุ่น เพื่อเป็นการตอบโต้การกระทำของรัฐบาลญี่ปุ่น ทั้งจากกรณีรัฐบาลญี่ปุ่นใช้มาตรการลดปริมาณการ ส่งออกสารเคมีให้กับเกาหลีใต้ และจากท่าทีที่ไม่ให้เกียรติและไร้ความจริงใจในการเจรจาของผู้แทน รัฐบาลญี่ปุ่นในวันที่ 12 กรกฎาคม 2019 ที่ผ่านมา (สำนักข่าวอินโฟเควสท์ [1], 2562)

อย่างไรก็ตามรัฐบาลเกาหลีใต้ยังคงดำเนินการเรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นยุติการใช้มาตรการ ลดปริมาณการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้เกาหลีใต้เรื่อยมา รวมทั้งต่อในที่ประชุมคณะมนตรีทั่วไป (General Council) ขององค์การการค้าโลก (WTO) ที่จัดขึ้นวันที่ 23 กรกฎาคม 2019 ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในประเด็นที่รัฐบาลเกาหลีใต้มองว่าถูกรัฐบาลญี่ปุ่นกีดกันทางการค้าอย่าง ไม่เป็นธรรม ซึ่งฝ่ายรัฐบาลญี่ปุ่นก็ไม่ยอมรับข้อกล่าวหาของรัฐบาลเกาหลีใต้เนื่องจากมองว่ามาตรการ ดังกล่าวไม่ใช่การกีดกันทางการค้า และญี่ปุ่นไม่ได้ห้ามการส่งออกแต่อย่างใด เพียงแต่ปรับให้ระบบ มีความเข้มงวดมากขึ้นเท่านั้น พร้อมกับมั่นใจว่าการกระทำดังกล่าวไม่ขัดต่อกฎระเบียบขององค์การ- การค้าโลกแต่อย่างใด การกล่าวถึง “มาตรการควบคุมการส่งออกลดปริมาณการส่งออกสารเคมี 3 ชนิด ให้กับเกาหลีใต้” ในครั้งนี้เป็นเพียงการปรึกษาหารือเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการร้องเรียนอย่างเป็นทางการ นายสเตลเวลล์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ฝ่ายกิจการเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก จึงให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวว่า “ผมสนับสนุนให้ทั้งสองฝ่ายนั่งลงและคุยกัน เพื่อหาทางออก ที่ดีให้กับสถานการณ์นี้” ซึ่งนั่นเป็นสิ่งที่รัฐบาลเกาหลีใต้ได้พยายามทำมาก่อนแล้วแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ ประชาชนชาวเกาหลีใต้จึงร่วมลงนามให้รัฐบาลประกาศคว่ำบาตรสินค้าญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการพร้อมกับ เรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกการส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกปี 2020 ที่จะจัดขึ้น ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย (สำนักข่าวอินโฟเควสท์ [1], 2562) ซึ่งแม้ว่ารัฐบาลจะไม่ได้ตอบสนองต่อการ เรียกร้องของประชาชนโดยตรง แต่ก็มี การตอบโต้รัฐบาลญี่ปุ่นผ่านการลดเที่ยวบินระหว่างเกาหลีใต้และ ญี่ปุ่นลง เพื่อลดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีใต้ให้ไปซื้อสินค้าและบริการของญี่ปุ่นน้อยลง (สำนักงาน เศรษฐกิจการค้า กระทรวงการคลัง, 2562) ผลจากการคว่ำบาตรสินค้าและบริการญี่ปุ่นของชาวเกาหลี ใต้ส่งผลให้ยอดการส่งออกสินค้าและบริการของเกาหลีใต้ลดลงอย่างมากในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2019 โดยมีรายงานว่าผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม Uniqlo ยอดขายลดลงร้อยละ 30 บริษัทโตโยต้า ออโตโมบิล

ยอดขายรถยนต์ลดลงกว่าปีที่แล้วร้อยละ 32 และบริษัทฮอนด้า มอเตอร์ยอดขายรถยนต์ลดลงร้อยละ 34 (สำนักข่าว Workpoint News, 2019)

ผลของการประกาศใช้มาตรการควบคุมปริมาณการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้กับเกาหลีใต้ ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของชาติอีกด้วย จากการกระทำของรัฐบาลญี่ปุ่น ที่แสดงถึงความไว้นื้อเชื่อใจเกาหลีใต้น้อยลงจากเดิม สู่การตัดสินใจถอดรายชื่อประเทศเกาหลีใต้ ออกจาก Whitelist ของประเทศญี่ปุ่นในวันที่ 2 สิงหาคม 2019 สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชน ชาวเกาหลีใต้เป็นอย่างมาก เกิดการชุมนุมประท้วง นายกรัฐมนตรี ชินโซะ อาเบะ ของญี่ปุ่น ณ สถานทูต ญี่ปุ่น กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ โดยได้ระบุคำว่า “No Abe” ความหมายคือไม่เอารัฐบาลอาเบะ โดยผู้ชุมนุมได้กล่าวว่า (สำนักข่าว The Matter, 2019)

“รัฐบาลอาเบะบิดเบือนประวัติศาสตร์และก่อให้เกิดการบงกชทางเศรษฐกิจ”

ซึ่งภายหลังรัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ ฮอง นัมกี ได้ประกาศถอดรายชื่อประเทศ ญี่ปุ่นออกจาก Whitelist ของเกาหลีใต้เช่นกัน และมีการกล่าวแถลงการณ์โดยประธานาธิบดี มุน แจอิน ความว่า (สำนักข่าว Workpoint News, 2019)

“ผมต้องเตือนรัฐบาลญี่ปุ่นให้ชัดเจนว่า พวกเขาต้องรับผิดชอบกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น เราจะไม่ยอมให้ญี่ปุ่นข่มเหงเราได้อีก”

นอกจากนี้รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ประกาศจะยกเลิกความตกลงแบ่งปันข่าวกรองทางทหารกับรัฐบาล ญี่ปุ่น (General Security of Military Information Agreement: GSOMIA) ภายในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2019 ซึ่งแม้ว่าการตัดสินใจยกเลิก GSOMIA จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติต่อทั้งเกาหลีใต้ และญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก แต่รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ตระหนักถึงความไว้นื้อเชื่อใจของญี่ปุ่นกับเกาหลีใต้ที่กำลัง ถูกบ่อนทำลายลงอย่างรุนแรง โดยประธานาธิบดีเกาหลีใต้ให้การณ์ว่า “เหตุผลของการตัดสินใจคือเกิด ปัญหาเรื่องความมั่นคงที่ผุดขึ้นมาจากการละเมิดต่อความเชื่อใจกัน” (สำนักข่าว Voathai, 2019) อีกทั้ง รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์เกาหลีใต้ ยู มยุงฮี ร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลกกรณีญี่ปุ่นใช้มาตรการคุมเข้ม ส่งออกสินค้าไฮเทคไปยังเกาหลีใต้อย่างเป็นทางการ ณ วันที่ 11 กันยายน 2019 (สำนักข่าวผู้จัดการ

ออนไลน์ [2], 2562) ซึ่งตามกระบวนการการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยองค์การการค้าโลก เกาหลีใต้จะต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยผ่านการเจรจา กับ ญี่ปุ่น ก่อน หากไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีดังกล่าว เกาหลีใต้จะสามารถขอให้องค์การการค้าโลกจัดตั้งคณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าคาดว่าองค์การการค้าโลกจะใช้เวลาประมาณ 15 เดือนในการตัดสินใจ หากไม่สามารถไกล่เกลี่ยด้วยการเจรจาได้สำเร็จ (สำนักข่าวอินโฟเควสท์ [2], 2562)

5.3 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ด้านเศรษฐกิจปี ค.ศ. 2019

ตารางที่ 2 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ด้านเศรษฐกิจปี ค.ศ. 2019

เหตุการณ์	ผลกระทบต่อประเทศเกาหลีใต้	ผลกระทบต่อประเทศญี่ปุ่น
<p>1 กรกฎาคม 2019 รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศใช้มาตรการควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์การส่งออกสารเคมีให้กับเกาหลีใต้ 3 ชนิด ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fluorinated Polyimide 2. Photosensitizing Agent Resist 3. Hydrogen Fluoride <p>(สำนักข่าวผู้จัดการออนไลน์ [1], 2562)</p>	<p>อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของเกาหลีใต้ได้รับผลกระทบโดยตรงหลังจากที่รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศใช้มาตรการดังกล่าว หุ่นบริษัทซัมซุงตกลงร้อยละ 0.74 และหุ้นของบริษัทแอลจีตกลงร้อยละ 2.52 โดยมีการรายงานจากสำนักข่าวยอนฮัปของเกาหลีใต้ว่าในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2019 เกาหลีใต้นำเข้าสารเคมีทั้ง 3 ชนิดจากญี่ปุ่นคิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 144 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีสัดส่วนการนำเข้าดังนี้</p> <p>Fluorinated Polyimide เพื่อใช้ในการผลิตหน้าจอ 93.7%</p> <p>Photosensitizing Agent Resist เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตชิปประมวลผล 91.9%</p> <p>Hydrogen Fluoride เพื่อใช้ในการผลิตเซมิคอนดักเตอร์ 43.9%</p> <p>(สำนักข่าวVoice online, 2019)</p>	<p>การประกาศใช้มาตรการควบคุมการส่งออกลดปริมาณการส่งออกสารเคมีให้กับเกาหลีใต้ 3 ชนิดโดยรัฐบาลญี่ปุ่นส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศเนื่องจากประเทศเกาหลีใต้เป็นตลาดขนาดใหญ่ที่สุดในการกระจายสินค้าสารเคมีของญี่ปุ่นจึงส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นสูญเสียรายได้จำนวนมาก และขาดดุลทางการค้าอย่างต่อเนื่อง</p>

เหตุการณ์	ผลกระทบต่อประเทศเกาหลีใต้	ผลกระทบต่อประเทศญี่ปุ่น
<p>8 กรกฎาคม 2019</p> <p>เกาหลีใต้แถลงการณ์เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นยกเลิกมาตรการควบคุมการส่งออกลดปริมาณการส่งออกสารเคมีให้กับเกาหลีใต้</p>	<p>แม้ว่าการใช้มาตรการดังกล่าวรัฐบาลเกาหลีใต้จะมองว่าเป็นปัญหาระยะสั้นได้เนื่องจากรัฐบาลเกาหลีกำลังให้การสนับสนุนเงินทุนเพื่อศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีปีละกว่า 1 ล้านล้านวอน แต่สารเคมีทั้ง 3 ชนิดล้วนจำเป็นต่อการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของเกาหลีใต้ในปัจจุบันที่อุตสาหกรรมมีความต้องการในการผลิตในอัตราที่สูง (สำนักข่าวVoice online, 2019)</p>	<p>ตามรายงานของสำนักข่าวเกียวโตรายงานว่าภายหลังจากการประกาศมาตรการดังกล่าวส่งผลให้ยอดการส่งออก Hydrogen Fluoride ในเดือนกรกฎาคมลดลง 84% (กุมภาพันธ์คิดเฉลี่ยแล้ว, 2562) และลดลงกว่า 99.4% ในเดือนกันยายนเมื่อเทียบกับยอดการส่งออกเดือนกันยายน ปี 2018 ส่งผลกระทบต่อญี่ปุ่นขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี 2019 (สำนักข่าวประชาชาติธุรกิจ, 2562)</p>
<p>23 กรกฎาคม 2019</p> <p>รัฐบาลเกาหลีใต้ร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลก (WTO) ระหว่างการประชุมคณะมนตรีทั่วไป ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในกรณีรัฐบาลญี่ปุ่นประกาศใช้มาตรการควบคุมการส่งออก ลดปริมาณการส่งออกสารเคมีให้กับเกาหลีใต้</p>	<p>ประชาชนชาวเกาหลีใต้ร่วมกันลงนามให้รัฐบาลประกาศคว่ำบาตรสินค้าญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ</p>	<p>ระดับการคว่ำบาตรสินค้าญี่ปุ่นในเกาหลีใต้อย่างรุนแรงขึ้นสายการบิน Korean Air ปรับลดเที่ยวบินที่เดินทางจากประเทศเกาหลีใต้สู่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรณรงค์คว่ำบาตรสินค้าและบริการของญี่ปุ่น ส่งผลให้ยอดนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีใต้ที่เดินทางไปญี่ปุ่นปรับตัวลง 7.6% ยอดขายสินค้าญี่ปุ่นจากร้านสะดวกซื้อปรับตัวลง 2.5% และเงินสกุลเยนอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวง-</p>

		การคลัง, 2562) เครื่องดื่มเบียร์ ลดลง 99.9% ในเดือนกันยายน เมื่อเทียบกับปี 2018 คิดเป็น มูลค่ากว่า 7.1 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ (สำนักข่าวประชาชาติ ธุรกิจ, 2562)
--	--	---

5.4 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ด้านการเมืองปี ค.ศ. 2019

ตารางที่ 3 ผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ด้านการเมืองปี ค.ศ. 2019

เหตุการณ์	ผลกระทบต่อประเทศเกาหลีใต้	ผลกระทบต่อประเทศญี่ปุ่น
<p>12 กรกฎาคม 2019</p> <p>รัฐบาลเกาหลีใต้ส่งคณะเจรจาจำนวน 2 คนเพื่อไปเจรจาและหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกันจากกรณีรัฐบาลญี่ปุ่นประกาศใช้มาตรการลดการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้กับเกาหลีใต้</p>	<p>ประชาชนชาวเกาหลีใต้ต่างไม่พอใจต่อการให้การต้อนรับและการปฏิบัติตนของผู้แทนรัฐบาลญี่ปุ่นที่มาเจรจาครั้งนี้ จากการใช้ห้องประชุมที่ดูไม่เหมาะสม การปฏิบัติตน การต้อนรับ และการแต่งกายของผู้แทนญี่ปุ่นที่ดูไม่ให้เกิดเกียรติต่อผู้แทนของเกาหลีใต้ทำให้ประชาชนชาวเกาหลีใต้มองว่ารัฐบาลญี่ปุ่น “ไม่มีความจริงใจในการเจรจา” ผนวกกับคำแถลงการณ์ของทั้งสองประเทศที่ตรงกันข้ามกันโดยสิ้นเชิงยิ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ยิ่งแย่ลง</p>	<p>รัฐบาลญี่ปุ่นยังคงยืนยันที่จะดำเนินการมาตรการลดการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้กับเกาหลีใต้ต่อไป โดยอ้างถึงความมั่นคงของชาติ เนื่องจากสารเคมีดังกล่าวอาจมีส่วนต่อการใช้ในการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ให้แก่เกาหลีใต้ได้ (โฆซิด ทิพย์เทียมพงษ์, 2562) อีกทั้งผู้แทนรัฐบาลญี่ปุ่นกล่าววาระหว่างการเจรจาผู้แทนของเกาหลีใต้ไม่ได้เรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นยุติการใช้มาตรการดังกล่าว เพียงแต่ถามถึงเหตุผลถึงการประกาศใช้มาตรการนี้ ซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นได้ตรวจสอบจากหลักฐานการบันทึกการประชุมอีกครั้งภายหลังสิ้นสุดการเจรจา และยืนยันด้วยความมั่นใจว่าแถลงการณ์นี้เป็นความจริง กล่าวได้ว่าจากการเจรจาครั้งนี้ไม่ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในการประกาศใช้มาตรการลดการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้กับเกาหลีใต้แต่อย่างใด แต่กลับสร้างความร้ายแฉงยิ่งขึ้น</p>

เหตุการณ์	ผลกระทบต่อประเทศเกาหลีใต้	ผลกระทบต่อประเทศญี่ปุ่น
<p>23 กรกฎาคม 2019</p> <p>รัฐบาลเกาหลีใต้ร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลก (WTO) ในระหว่างการประชุมคณะมนตรีทั่วไป ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จากกรณีถูกรัฐบาลญี่ปุ่นกีดกันทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม</p>	<p>จากการร้องเรียนรัฐบาลญี่ปุ่นที่ประชุมคณะมนตรีการค้าโลก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ฝ่ายกิจการเอเชียตะวันออกแปซิฟิกแนะนำให้ทั้งสองประเทศร่วมเจรจาตามลำพังก่อน ซึ่งแน่นอนว่ารัฐบาลเกาหลีใต้ได้พยายามกระทำการดังกล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้ จากการร้องเรียนที่ไม่เป็นผล ได้สร้างความตึงเครียดให้ชาวเกาหลีใต้มากยิ่งขึ้น ประชาชนร่วมลงนามเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเกาหลีใต้คว่ำบาตรสินค้าญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ และเรียกร้องให้รัฐบาลไปส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิก ปี 2020 ณ ประเทศญี่ปุ่น รัฐบาลเกาหลีใต้เริ่มตอบโต้รัฐบาลญี่ปุ่นผ่านการประกาศลดเที่ยวบินสายการบิน Korean Air ที่เดินทางจากเกาหลีใต้ไปญี่ปุ่น</p>	<p>จากข้อเรียกร้องของรัฐบาลเกาหลีใต้ต่อที่ประชุมมนตรีรัฐบาลญี่ปุ่นได้กล่าวเหตุผลและแสดงความมั่นใจว่าการประกาศใช้มาตรการดังกล่าวไม่ขัดต่อกฎระเบียบขององค์การการค้าโลกจึงไม่มีความเป็นไปได้ที่จะยกเลิก แต่จากกรณีที่รัฐบาลเกาหลีใต้เริ่มตอบโต้ผ่านการลดเที่ยวบินสายการบิน Korean Air แสดงให้เห็นว่า แม้รัฐบาลเกาหลีใต้จะไม่ได้ประกาศคว่ำบาตรสินค้าเกาหลีใต้อย่างเป็นทางการ แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการสนับสนุนประชาชนให้คว่ำบาตรสินค้าและบริการญี่ปุ่น ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีใต้ในญี่ปุ่นลดลง การขายสินค้าญี่ปุ่นในเกาหลีใต้ลดลง ดังกล่าวจะยิ่งส่งผลให้ความร่วมมือและความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศถดถอยตามไปด้วย</p>

เหตุการณ์	ผลกระทบต่อประเทศเกาหลีใต้	ผลกระทบต่อประเทศญี่ปุ่น
<p>2 สิงหาคม 2019</p> <p>รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศถอดชื่อประเทศเกาหลีใต้ออกจาก “Whitelist”</p>	<p>ชาวเกาหลีใต้ทำการชุมนุมประท้วง นายกรัฐมนตรี ชินโซะ อาเบะ ของญี่ปุ่น ณ สถานทูตญี่ปุ่น กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ โดยได้ระบุว่า “No Abe” และเรียกร้องให้รัฐบาลเกาหลีใต้ยกเลิกข้อตกลงการแบ่งปันข่าวกรองทางทหารกับญี่ปุ่นตามสนธิสัญญา GROMIA ต่อมา</p>	<p>จากการตัดสินใจถอดชื่อประเทศเกาหลีใต้ออกจาก Whitelist ส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นก็ถูกชื่อออกจาก Whitelist ของเกาหลีใต้ในวันที่ 3 สิงหาคม 2019 เช่นกันเช่นกัน</p>
<p>23 สิงหาคม 2019</p> <p>เกาหลีใต้ประกาศยกเลิกความตกลงแบ่งปันข่าวกรองทางทหารกับรัฐบาลญี่ปุ่น (GSOMIA) ภายในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2019</p>	<p>การตัดสินใจประกาศยกเลิกความตกลงแบ่งปันข่าวกรองทางทหารกับรัฐบาลญี่ปุ่นส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่พอใจที่ประเทศญี่ปุ่นถอดชื่อประเทศเกาหลีใต้ออกจาก Whitelist อย่างไรก็ตามหากรัฐบาลญี่ปุ่นประกาศยกเลิกมาตรการลดการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้เกาหลีใต้ รัฐบาลเกาหลีใต้ก็จะพิจารณาถึงข้อตกลง GSOMIA ใหม่อีกครั้ง ซึ่งการยกเลิกความตกลงแบ่งปันข่าวกรองทางทหาร จะส่งผลเสียด้านความมั่นคงต่อทั้งประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เป็นอย่างมาก</p>	<p>การประกาศใช้มาตรการลดการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้เกาหลีใต้เป็นมาตรการที่รัฐบาลญี่ปุ่นมองว่าเป็นการรักษาความมั่นคงของชาติ ซึ่งหากรัฐบาลเกาหลีใต้ยกเลิกความตกลงแบ่งปันข่าวกรองทางทหารกับรัฐบาลญี่ปุ่น (GSOMIA) ซึ่งเป็นเรื่องความมั่นคงของชาติเช่นเดียวกัน ทั้งนี้รัฐบาลญี่ปุ่นมองว่าการได้รับข่าวกรองทางทหารเกาหลีใต้อาจจะสามารถแลกเปลี่ยนได้จากประเทศที่ 3 หรือประเทศที่เป็นพันธมิตรต่อทั้งประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ เช่น สหรัฐอเมริกา</p>

เหตุการณ์	ผลกระทบต่อประเทศเกาหลีใต้	ผลกระทบต่อประเทศญี่ปุ่น
<p>11 กันยายน 2019</p> <p>เกาหลีใต้ร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลก จากกรณีญี่ปุ่นใช้มาตรการคุมเข้มส่งออกสินค้าไฮเทคไปยังเกาหลีใต้อย่างเป็นทางการ</p>	<p>การร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลกจากกรณีญี่ปุ่นใช้มาตรการคุมเข้มส่งออกสินค้าไฮเทคไปยังเกาหลีใต้ครั้งนี้ เป็นการร้องเรียนอย่างเป็นทางการ ซึ่งขั้นตอนแรกทั้งประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้จะต้องหาข้อตกลงกันให้ได้โดยลำพังก่อน แต่หากไม่สามารถแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้ องค์การการค้าโลกจะตั้งคณะกรรมการเพื่อไกล่เกลี่ยต่อไป</p>	<p>ในการเจรจาครั้งนี้อาจจะแตกต่างจากครั้งก่อนที่รัฐบาลญี่ปุ่นอ้างว่าผู้แทนเกาหลีใต้เพียงสอบถามถึงสาเหตุการใช้มาตรการลดกาส่งออกสารเคมี 3 ชนิด แต่ในครั้งนี้อาจจะเป็นการขอให้ยุติมาตรการ หรือหาทางออกในวิธีทางอื่น ๆ ซึ่งการเจรจาที่จะเกิดขึ้น อาจ จะสร้างผลกระทบด้านดีจากการตกลงหาข้อสรุปหรือผลประโยชน์ร่วมกันได้ หรืออาจจะสร้างความตึงเครียดขึ้นจากการหาข้อสรุปร่วมกันไม่ได้ และต่างฝ่ายต่างโจมตีซึ่งกันและกันดังในปัจจุบัน</p>

5.5 สรุปท้ายบท

จากการศึกษาผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในปัจจุบัน ค.ศ. 2019 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นที่ตกต่ำลงในปี ค.ศ. 2019 มีสาเหตุ 2 ประเด็น คือ 1) เกาหลีใต้เรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นชดใช้ค่าเสียหายต่อชาวเกาหลีใต้ที่ถูกบริษัทญี่ปุ่นใช้แรงงานทาส ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 2018 2) รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศใช้มาตรการควบคุมปริมาณการส่งออก สารเคมี 3 ชนิดให้แก่เกาหลีใต้ในปี ค.ศ. 2019 จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเริ่มแย่งตั้งแต่ปี ค.ศ. 2018 เรื่อยมา ซึ่งจากประเด็นที่เกาหลีใต้เรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นชดใช้ค่าเสียหายต่อชาวเกาหลีใต้ที่ถูกบริษัทญี่ปุ่นใช้แรงงานทาสช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สร้างความไม่พอใจให้แก่รัฐบาล และประชาชนชาวญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก แม้ว่าประเด็นดังกล่าวจะไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านใด ด้านหนึ่งโดยตรง แต่ก็เป็นการจุดชนวนเหตุให้ความสัมพันธ์ทางการทูตของทั้งสองประเทศแย่ง และนำไปสู่การประกาศใช้มาตรการควบคุมปริมาณการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้แก่เกาหลีใต้ ในปี ค.ศ. 2019 ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อเกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ด้านผลกระทบทางตรงคือ กระทบต่อภาคเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ ประเทศญี่ปุ่นจะสูญเสียรายได้ จากการส่งออก ส่วนประเทศเกาหลีใต้ที่ต้องการสารเคมีเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ก็จะส่งผลกระทบต่อการผลิตสินค้า และอาจทำให้รายได้จากการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ลดลง ด้านผลกระทบทางอ้อมคือ ชาวเกาหลีใต้เดินทางท่องเที่ยวญี่ปุ่นน้อยลงจากการรณรงค์ว่าบาตรสินค้าและบริการของญี่ปุ่น ทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นต่างถอดรายชื่อออกจาก Whitelist ของตน นอกจากนี้ เกาหลีใต้ได้ประกาศยกเลิกความตกลงแบ่งปันข่าวกรองทางทหารกับรัฐบาลญี่ปุ่น (GSOMIA)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าความขัดแย้งระหว่างระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่น ในประวัติศาสตร์ยังคงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในปัจจุบัน นอกจากนี้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ในปี ค.ศ. 2019 แย่ง ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงโดยเฉพาะด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ทางการทูต และความร่วมมือด้านความมั่นคงของชาติ

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นหลังจากประเทศเกาหลีสิ้นสุดการเป็นประเทศภายใต้การปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น รวมถึงผลกระทบกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในปัจจุบัน โดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะของงานวิจัยได้ดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้มีพัฒนาการด้านความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นภายหลังการฟื้นฟูความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ในปี ค.ศ. 1965 ซึ่งในภายหลัง รัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้การช่วยเหลือประเทศเกาหลีใต้ทางด้านเศรษฐกิจผ่านการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน และให้สิทธิพิเศษจากการเป็นคู่ค้าสำคัญแก่เกาหลีใต้ ขณะเดียวกันเกาหลีใต้ก็ได้สนับสนุนการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการกับญี่ปุ่นเช่นกัน จึงทำให้ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เศรษฐกิจของทั้งสองประเทศเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจแบบพึ่งพาซึ่งกันและกันที่ดี นำไปสู่การกระชับสัมพันธ์ไมตรีในด้านอื่น ๆ ประเทศเกาหลีใต้ และญี่ปุ่นได้สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านการร่วมลงนามในองค์การระหว่างประเทศ เช่น ประชาคมเอเชียตะวันออก (EAC) และอาเซียน+3 รวมทั้งการร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลกในปี ค.ศ. 2002 อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามระบบทุนนิยมโลกในช่วงศตวรรษที่ 21 ค่อนข้างยากลำบากจากวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง และการค้าเสรีในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้รัฐบาลต้องปรับนโยบายด้านเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศให้สอดคล้องต่อยุคสมัย จึงทำให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย แม้ว่าในปัจจุบันประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นจะยังคงดำรงความร่วมมือผ่านองค์การระหว่างประเทศอยู่แต่ความสัมพันธ์ระหว่าง

ทั้งสองประเทศกลับตกต่ำลง จะเห็นได้จากกรณีรัฐบาลญี่ปุ่นประกาศใช้มาตรการลดปริมาณการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้แก่เกาหลีใต้ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศถดถอยลงแล้ว กลับสร้างความริ้วฉานให้คนทั้งสองชาติอีกด้วย อีกทั้งยังนำไปสู่การรื้อฟื้นถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เลวร้ายที่ชาวญี่ปุ่นได้กระทำต่อชาวเกาหลีใต้

จึงกล่าวได้ว่าจากเหตุการณ์จักรวรรดิญี่ปุ่นยึดครองเกาหลีช่วง ค.ศ. 1910 ถึง 1945 ได้สร้างบาดแผลอันเจ็บปวด และสร้างความทรงจำอันเลวร้ายให้แก่ชาวเกาหลี และชาวญี่ปุ่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองชาติเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์ทางการทูต ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติ

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

การใช้แนวคิดชาตินิยมและแนวคิดสังคมนิยมในการศึกษา มีความสอดคล้องต่อบริบทสังคมของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยแนวคิดสังคมนิยมใช้อธิบายถึงความยากลำบากในการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่น แม้ว่าในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศจะพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น แต่ประวัติศาสตร์ของชาติญี่ปุ่นและชาติเกาหลีที่ถูกบันทึกแตกต่างกัน จึงทำให้ประชาชนทั้งสองชาติต่างฝ่ายต่างไม่รับฟังข้อเท็จจริงของซึ่งกันและกัน ดังแนวคิดสัญลักษณ์นิยม ที่ยึดถือความเป็นชาติของตนเป็นหลัก แม้ว่าญี่ปุ่นอาจจะไม่ยอมรับต่อการกระทำอันโหดร้ายต่อชาวเกาหลี แต่ท้ายที่สุดรัฐบาลญี่ปุ่นจำต้องชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นระหว่างสงครามโดยรัฐบาลญี่ปุ่น เพื่อเป็นการเยียวยาและปรับความสัมพันธ์ปกติระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติตามแนวคิดชาตินิยม อย่างไรก็ตามในช่วงแรกเริ่มของการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ ทั้งประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นต่างก็ยังคงรู้สึกไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงทำให้ความสัมพันธ์ทางการทูตไม่ค่อยมีพัฒนาการมากนัก

การใช้แนวคิดเสรีนิยมสามารถอธิบายพัฒนาการความร่วมมือระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ 20 กำลังดำเนินไปในรูปแบบ “ทุนนิยม” ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงมุ่งเน้นไปที่ความร่วมมือและการพึ่งพาซึ่งกันและกันในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งความสัมพันธ์อันเหนียวแน่นทางด้านเศรษฐกิจระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นนำไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่น ๆ ต่อไป โดยจะเห็นได้จากกรณีศึกษา 2 ประเด็น คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดีขึ้น

มีปัจจัยหลักคือความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ ตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ถึงต้นศตวรรษที่ 21 ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจเกาหลีใต้ และญี่ปุ่นที่กำลังดำเนินด้วยดี ทำให้ทั้งรัฐบาลทั้งสองประเทศสร้างความร่วมมือร่วมกันหลายประการ เช่น การร่วมกันการแข่งขันฟุตบอล การร่วมลงนามเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งประชาชนชาวญี่ปุ่นต่างเปิดรับวัฒนธรรมเกาหลีใต้มากขึ้นผ่านการเสด็จเยือนและการท่องเที่ยว 2) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ตกต่ำลงในช่วงปี ค.ศ. 2019 มีปัจจัยหลักคือการปลุกเร้าความเป็นชาตินิยม โดยมีสาเหตุจากรัฐบาลญี่ปุ่นประกาศใช้มาตรการลดปริมาณการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้แก่เกาหลีใต้ จึงทำให้ประชาชนชาวเกาหลีใต้ต่างไม่พอใจและร่วมกันคว่ำบาตรสินค้าและบริการจากญี่ปุ่น จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ชักนำความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นให้พัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น หรือแย่ลงมี 2 ปัจจัย ได้แก่ ความเป็นชาตินิยมและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

6.3 ข้อเสนอแนะของงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945 มุ่งหวังให้เข้าใจถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของชาติเกาหลี และญี่ปุ่นที่มีร่วมกันในช่วงที่ประเทศเกาหลีถูกปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นระหว่าง ค.ศ. 1910 ถึง 1945 ซึ่งเป็นพื้นฐานเพื่อให้เข้าใจถึงการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การสร้างความสัมพันธ์อันดีในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางการทูต ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติ เป็นต้น อีกทั้งยังสร้างความเข้าใจถึงผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นในปัจจุบัน ซึ่งมีสาเหตุจากบาดแผลในประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาได้เล็งเห็นถึงความน่าสนใจในการจับตามองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ต่อไป เนื่องจากความขัดแย้งในหลาย ๆ ด้านที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2019 ก่อให้เกิดข้อพิพาทที่ยังหาข้อสรุปร่วมกันไม่ได้หลายประการ เช่น การร้องเรียนรัฐบาลญี่ปุ่นกรณีใช้มาตรการควบคุมการส่งออกสารเคมี 3 ชนิดให้แก่เกาหลีใต้ต่อองค์การการค้าโลก (WTO) โดยรัฐบาลเกาหลีใต้ จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าภายหลังรัฐบาลญี่ปุ่น และเกาหลีใต้สามารถหาข้อสรุปร่วมกันจากข้อพิพาทดังกล่าวได้แล้ว ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศจะพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้นหรือแย่ลง และจะมีการรื้อฟื้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันเช่นในอดีตหรือไม่

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2551), **สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับการสื่อสาร**, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์

จุลชีพ ชินวรรณโณ (2557), **โลกในศตวรรษที่ 21 กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ**, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไชยวัฒน์ คำชู (2549), **นโยบายต่างประเทศญี่ปุ่น: ความต่อเนื่องและความเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญชัย คุ้มปัญญา (2560), **สถานการณ์โลก**, กรุงเทพฯ: ไทยโพสต์, ฉบับที่ 7716

เสมอมาลัย ศิริประธาน (2561), **ประวัติศาสตร์บาดแผล: ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น**, สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

ดำรงค์ ฐานดี [1] (2549), **เกาหลีในยุคอาณาจักรโชซอน**, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ดำรงค์ ฐานดี [2] (2549), **โรห์ มูเฮียน: ผู้พลิกประวัติศาสตร์การพัฒนาของเกาหลีใต้ (ประธานาธิบดีโรห์ มูเฮียน ดำรงตำแหน่งระหว่างปี ค.ศ. 2003-ปัจจุบัน)**, วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ 9 ฉบับที่ 2, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ดำรงค์ ฐานดี (2552), **เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ: ความสัมพันธ์ระหว่างจีน เกาหลี และญี่ปุ่น จากยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน**, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ดำรงค์ ฐานดี (2555), **คนเกาหลี: มุมมองจากคนภายใน**, กรุงเทพฯ: ศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทราวยทิพย์ อีระเดชพงษ์ (2553), **กระบวนการที่ทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า : กรณีศึกษามวยไทยผ่านสื่อโทรทัศน์**, วิทยานิพนธ์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นภดลชาติประเสริฐ (2557), **ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีกับญี่ปุ่น ค.ศ. 1965-2009**, ภาควิชาประวัติศาสตร์ ปรัชญา ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ธเนศ ฤดีสุนันท์ (2553), **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาตินิยมจีนกับญี่ปุ่นในประเด็นสงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 2 (1937-1945)**, สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พิพาดา ยังเจริญ (2554), **ประวัติศาสตร์เกาหลีตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20: การแข่งขันและแทรกแซงจากต่างชาติ อาณานิคม และชาตินิยม**, กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แพนดู รักษ์มาติกา (2556), **ผลกระทบของความตึงเครียดทางการเมืองต่อความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น**, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเกาหลีศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิเชียร อินทะสี (2561), **เกาหลีในช่วงอลหม่าน ค.ศ. 1864-1953**, พิมพ์ครั้งที่ 1, พิษณุโลก : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง (2562), **วารสาร Japan Weekly Economic and Financial News Summary**, ฉบับประจำวันที 19-23 สิงหาคม 2562

ศิริพร ดาบเพชร (2559), **ญี่ปุ่นกับการสร้างจักรวรรดินิยม : อิทธิพลตะวันตกกับจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น**, พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อรุณ ภาณุพงศ์ (2530), **การทูตและการระหว่างประเทศ**, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , น.24-25)

ภาษาต่างประเทศ

Alexander Wendt (1992), **Anarchy is What State Make of It: The Social Construction of Power Politics**, International Organization, Vol.46, No.2

Fred Halliday (2001), **The Globalization of the world politics: An introduction to international relations**. อ้างอิงใน ธเนศ ถดีสุนันท์ (2553), **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาตินิยมจีนกับญี่ปุ่นในประเด็นสงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 2 (1937-1945)**, สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Jack Donnelly (2008), **The Ethics of Realism: The Oxford Handbook of International Relations**, Oxford University Press.

Jason Hollander (2000), **Prof. Kenneth N. Waltz's Political Realism Wins James Madison Lifetime Achievement Award In Political Science**, 28 march 2000, Accessed 25 August 2019, Accessed from www.columbia.com.edu/cu/pr/00/03/kennethWaltz.html

Olof G. Lindin (2002), **Tanegashima the arrival of Europe in Japan**, Denmark: NIAS Press

Sagan (2004), **Ethics and weapons of mass destruction: religious and secular perspective**, New York: Cambridge University Press

Sienna Kang (2009), **Columbia East Asian Review2: National Disgrace: Korea, Japan, and the Imlin war**, Columbia University

Adam Smith (1776), **The Wealth of Nations**, London: W. Strahan and T. Cadell

ข้อมูลจากเว็บไซต์

โฆษิต ทิพย์เทียมพงษ์ (2562), **ไม้เบื่อไม้เมา เกาหลีใต้ vs ญี่ปุ่น ในสงครามการค้า**, 16 กรกฎาคม 2562, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <https://mgronline.com/japan/detail/9620000067571>

ชยานันต์ ศุภลวณิช (2562), **ความขัดแย้งญี่ปุ่น-เกาหลีใต้**, 16 กรกฎาคม 2562, เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2563 เข้าถึงจาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_1587115

ชาญชัย คุ้มปัญญา (2556), **อุดมการณ์ทางการเมือง(2) อุดมการณ์เสรีนิยม**, กรกฎาคม 2556, เข้าถึงเมื่อ 18 สิงหาคม 2562 เข้าถึงจาก www.chanchaivision.com/2013/07/fundamental-politics-ideology-2.html?m=1

ทรายแก้ว ทิพากร (2557), **ชาตินิยมกับปัญหาพรมแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ**, 1 สิงหาคม 2557, เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2563 เข้าถึงจาก <http://www.ias.chula.ac.th/ias/en/Article-Detail.php?id=16>

ทะโน โคโระ (2562), **ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่น-สาธารณรัฐเกาหลี**, 8 กันยายน 2562, เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2563 เข้าถึงจาก www.matichon.co.th/foreign/indepth/news_1661642

นิพัทธ์ ทองเล็ก (2560), **ภาพเก่าเล่าตำนานใคร-ทำไม แยกประเทศออกเป็นเกาหลีเหนือ-ใต้ (1) โดย: พลเอก นิพัทธ์ ทองเล็ก**, 5 พฤษภาคม 2560 เข้าถึงเมื่อ 25 สิงหาคม 2562 เข้าถึงจาก www.matichon.co.th/columnists/news_548635

ปิยดา ชลวร (2561), **จริงหรือที่พระนเรศวรฯ เคยคิดยกทัพบุกญี่ปุ่น: ส่องข้อมูลจากศิริมะคานาโกะ**, เข้าถึงเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562, เข้าถึงจาก www.silpa-mag.com/history/article_9562

ภูมินทร์ คิตเลิศล้ำ (2562), **ญี่ปุ่นอนุมัติส่งออก"ไฮโดรเจน ฟลูออไรด์" ให้เกาหลีใต้ เป็นล็อตแรก**, 30 สิงหาคม 2562, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <http://www.efinancethai.com/LastestNews/LatestNewsMain.aspx?release=y&ref=M&id=Q0FPdDN1dDJDMnM9>

ยศไกร ส.ตันสกุล (2561), **สนธิสัญญาซีโมนเซกิ ความอภัยของจีนและชัยชนะครั้งแรกของญี่ปุ่น**, 30 เมษายน 2560, เข้าถึงเมื่อ 23 สิงหาคม 2562 เข้าถึงจาก www.gypzywprld.com/article/view/1078

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2562), **ประมวลความขัดแย้งญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ กับทฤษฎีเกมลบ**, สิงหาคม , เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2563 เข้าถึงจาก <https://thestandard.co/japan-south-korea-conflict/>

สำนักข่าวไทยโพสต์ (2561), **เกาหลีกับสงครามที่ยังไม่ยุติหรืออาจไม่มีวันยุติ**, เข้าถึงเมื่อ 27 กรกฎาคม 2562, เข้าถึงจาก <https://www.thaipost.net/main/detail/8566>

สำนักข่าวผู้จัดการออนไลน์ [1] (2562), **ญี่ปุ่นเข้มส่งออก'วัสดุไฮเทค'ไปโซมขาว กระทบยักษ์เกาหลีทั้งซัมซุง, เอสเค, แอลจี**, 16 กรกฎาคม 2562, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <https://mgronline.com/around/detail/9620000062618>

สำนักข่าวผู้จัดการออนไลน์ [2] (2562), **เกาหลีใต้จ่อร้องเรียน WTO กรณีญี่ปุ่นคุมเข้มส่งออกวัสดุไฮเทค**, 11 กันยายน 2562, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <https://mgronline.com/around/detail/9620000087344>

สำนักข่าวประชาชาติธุรกิจ (2562), **พินมาตรการแบนสินค้าญี่ปุ่นในเกาหลีใต้ ทำยอดส่งออกเปียร์ร่วง 99.9% เดือน ก.ย.**, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <https://www.prachat.net/world-news/news-385828>

สำนักข่าวอินโฟเควสท์ [1] (2562), **ญี่ปุ่น vs เกาหลีใต้ จากอดีตคู่แค้นในสมรภูมिरบสู้คู่ชกคู่ใหม่แห่งสังเวียนสงครามการค้า**, 17 กรกฎาคม 2562, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <https://www.ryt9.com/s/iq41/3015870>

สำนักข่าวอินโฟเควสท์ [2] (2562), **ญี่ปุ่นเผยได้รับคำร้องขอเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจากเกาหลีใต้แล้ว**, 11 กันยายน 2562, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <https://www.ryt9.com/s/iq29/3040365>

สำนักข่าว The Matter (2019), ความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ สู่งครามการค้าอุตสาหกรรม IT สรุปลความบาดหมาง เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น ทะเลาะอะไรกันอยู่, 16 กรกฎาคม 2562, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 2563 เข้าถึงจาก <https://thematter.co/brief/recap/recap-1563267602/80660>

สำนักข่าว Workpoint News (2019), เปิดที่มา สรุปลสงครามการค้า เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น, 5 สิงหาคม 2019, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <https://workpointnews.com/2019/08/05/korea-japan/>

สำนักข่าว Voathai (2019), เกาหลีใต้ประกาศยุติความตกลงเรื่องข้าวกรองกับญี่ปุ่น ท่ามกลางความขัดแย้งทางการค้า, 23 สิงหาคม 2562, , เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <https://www.voathai.com/a/s-korea-japan-tension-ro/5053825.html>

สำนักข่าว Voice Online (2019), พิพาท “ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้” รื้อคดีแรงงานทาสยุคสงคราม กระทบเทคโนโลยี, 13 สิงหาคม 2019, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก <https://voicetv.co.t/read/2BMdhTVb0>

ศูนย์วิจัยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ม.ป.ป.), กรอบความร่วมมืออาเซียน+3 (จีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี) ASEAN : Association of Southeast Asian Nations, เข้าถึงเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงจาก <https://www.pandinthong.com/asean/partnership/plusthree.php>

แหล่งความรู้ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง (2556), อาเซียน+6, 11 สิงหาคม 2556, เข้าถึงเมื่อ 12 มีนาคม 2563 เข้าถึงจาก <https://www.trang.psu.ac.th/asean/?p=968>

อนุช อาภาภิรม (2562), วิฤตศตวรรษที่ 21 | สงครามการค้าญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ และการเตะขาพับสหรัฐของสหภาพยุโรป, 30 สิงหาคม 2562, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 63 เข้าถึงจาก https://www.matichonweekly.com/column/article_223403

Anngle (2559), ยุคทองของญี่ปุ่นในทศวรรษ 1980 รุ่งเรืองก่อนจะรุ่งเรือง, 19 มิถุนายน 2559, เข้าถึงเมื่อ 19 ตุลาคม 2562 จาก <https://angle.org/th/j-culture/golden-age.html>

John Maynard Keynes (1883-1946), **Keynesian Economic** อ้างอิงใน ชาญชัย คุ่มปัญญา 2553, เข้าถึงจาก www.chanchaivision.com/2013/07/fundamental-politics-ideology-2.html?m=1

Korab-Karpowicz & Julian (2013), **Political Realism in International Relations**, 2 April 2013, Accessed 25 August 2019, Accessed from <https://plato.stanford.edu/archives/sum2013/entries/realism-intl-relations/>

Thansettakij (2019), สงครามการค้าคู่ใหม่ “เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น” ข้ำเติมเศรษฐกิจโลก, 14 สิงหาคม 2019, เข้าถึงเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2020 เข้าถึงจาก www.thansettakij.com/content/columnist/407221

Tharadhol (2019), South Korea Defensive ตอนที่ 5: Nationalism, 22 February 2019, Assessed 5 January 2020, Assessed form <https://www.tharadhol.com/south-korea-part5-defensive-nationalism/>

The Chosun Ilbo (2555), **The 5 palaces of Seoul**, เข้าถึงเมื่อ 27 กรกฎาคม 2562, เข้าถึงจาก https://English.chosun.com/m/svc/article.html?contid=2012012400190&Depwww.Google.com&utm_source=www.google.com&utm_medium=unknown&utm_campaign=English

The New York Times (1991), **Historical Force Drove U.S. and Japan to war: Rape of Nanking**, 2 December 1991, Accessed 17 August 2019, Accessed from www.nytimes.com/1991/12/20/opinion /l-historical-forces-drove-us-japan-to-war-of-nanking-105491.html

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ชัยวัฒน์ นวชาติเกษม
วันเกิด	22 กุมภาพันธ์ 2541
ที่อยู่	1080/17 สาธุประดิษฐ์ 58 แขวง บางโพงพาง เขต ยานนาวา กรุงเทพมหานคร 10120
หมายเลขโทรศัพท์	095-8391691
E-mail	Chis.chaiwat@gmail.com
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จ.นครปฐม

แบบโอนลิขสิทธิ์สารนิพนธ์

สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้าพเจ้า นายชัยวัฒน์ นวชาติเกษม

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 วิชาเอกเอเชียศึกษา ภาษาจีน

ชื่อสารนิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ศิบตี นพประเสริฐ

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 1080/17 สาธุประดิษฐ์ 58 แขวง บางโพงพาง เขต ยานนาวา กรุงเทพมหานคร 10120

หมายเลขโทรศัพท์ 095-8391691

ลิขสิทธิ์ของบทความวิจัยอันเป็นผลมาจากการศึกษาเล่าเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต ข้าพเจ้ายินดีโอนลิขสิทธิ์ตามมาตรา 17 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีกำหนดตลอดอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ลงนามผู้โอน.....

(นายชัยวัฒน์ นวชาติเกษม)

ลงนามผู้รับโอน.....

วันที่ 25 มีนาคม 2563